

A-1327

INSTYTUT TURYSTYKI

ZAGRANICZNE PODRÓŻE POLAKÓW
W 1992 ROKU

(badania graniczne)

Opracowała:

HANNA GOGOLEWSKA

Warszawa, styczeń 1993

BIBLIOTEKA IT
Archiwum Prac
Naukowo-Badawczych

A-1327

Praca wykonana na zlecenie Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki
(Symbol: R-1.9.1.)

SPIS TREŚCI

	str.
WPROWADZENIE	1
I. CHARAKTERYSTYKA BADANEJ PRÓBY	2
II. ZAGRANICZNE PODRÓŻE POLAKÓW W 1992 ROKU WEDŁUG PRZEKROCZEŃ GRANICY	7
III. CELE ZAGRANICZNYCH PODRÓŻY	12
IV. DŁUGOŚĆ POBYTU ZA GRANICĄ	17
V. FORMA ORGANIZACYJNA WYJAZDÓW	19
VI. WYJAZDY ZORGANIZOWANE PRZEZ BIURA PODRÓŻY	22
VII. BAZA NOCLEGOWA	27
VIII. DOMINUJĄCY SPOSÓB SPĘDZANIA CZASU ZA GRANICĄ	30
IX. ZAGRANICZNE WYJAZDY POLAKÓW WEDŁUG WYBRANYCH KRAJÓW	31
X. PODSUMOWANIE	37

SPIS TABEL

ANEKS TABELARYCZNY

KWESTIONARIUSZ ANKIETY

WPROWADZENIE

Celem prezentowanych badań było scharakteryzowanie różnych aspektów zagranicznych podróży mieszkańców Polski w 1992 roku, a przede wszystkim określenie kierunków, celów, form organizacyjnych, a także bazy i środków lokomocji w czasie tych podróży.

Potrzebne dane uzyskano z dwóch źródeł, po pierwsze są to wyniki GUS, dotyczące zagranicznych wyjazdów Polaków, zanotowane na przejściach granicznych w 1992 roku a po drugie badania ankietowe przeprowadzone przez Instytut Turystyki także na przejściach granicznych. Badania ankietowe przebiegały w 3 turach: na przełomie lutego i marca, w czerwcu i w sierpniu 1992 roku. Na 15 wylosowanych przejściach granicznych, w wylosowane dni i godziny przeprowadzano ankiety z osobami na stałe zamieszkałymi w Polsce i powracającymi do kraju po pobycie za granicą.

Schemat losowania próby przygotował prof. Czesław Bracha. Według tego schematu przejścia graniczne zostały powarstwowane według dwóch kryteriów: kierunku i typu. W ramach warstwy liczebność próby dzielona była proporcjonalnie do ogólnej liczby podróżnych przekraczających granicę w wylosowanych przejściach w roku poprzedzającym badanie. W wylosowanej próbie wystąpiła nadreprezentacja dla małych warstw (lotniska, przejścia morskie, kolejowe zachodnie i południowe).

Pierwotnie zakładano objęcie badaniami całego roku kalendarzowego (6 tur badań, co 2 miesiące), jednak ze względu na wzrost kosztów badań i ograniczone środki, zrezygnowano z 3 tur, pozostawiając dwie tury w sezonie letnim i jedną poza sezonem, co prawdopodobnie zaważyło na ogólnych wynikach badań. Zgodnie ze wstępnymi założeniami liczebność próby w każdej turze wynosiła 1500 ankiet a badanie miało obejmować 4500 osób, jednak ze względu na liczne odmowy, w rezultacie uzyskano 3907 wypełnionych ankiet.

Dla zachowania porównywalności wyników z lat ubiegłych z tegorocznymi, w badaniu zastosowano kwestionariusz ankiety zbliżony do ubiegłorocznego. Wprowadzone zmiany dotyczyły jedynie pytania o liczbę spędzonych za granicą nocy (a nie jak poprzednio - dni), oraz pytania o odwiedzany kraj.

I. CHARAKTERYSTYKA BADANEJ PRÓBY

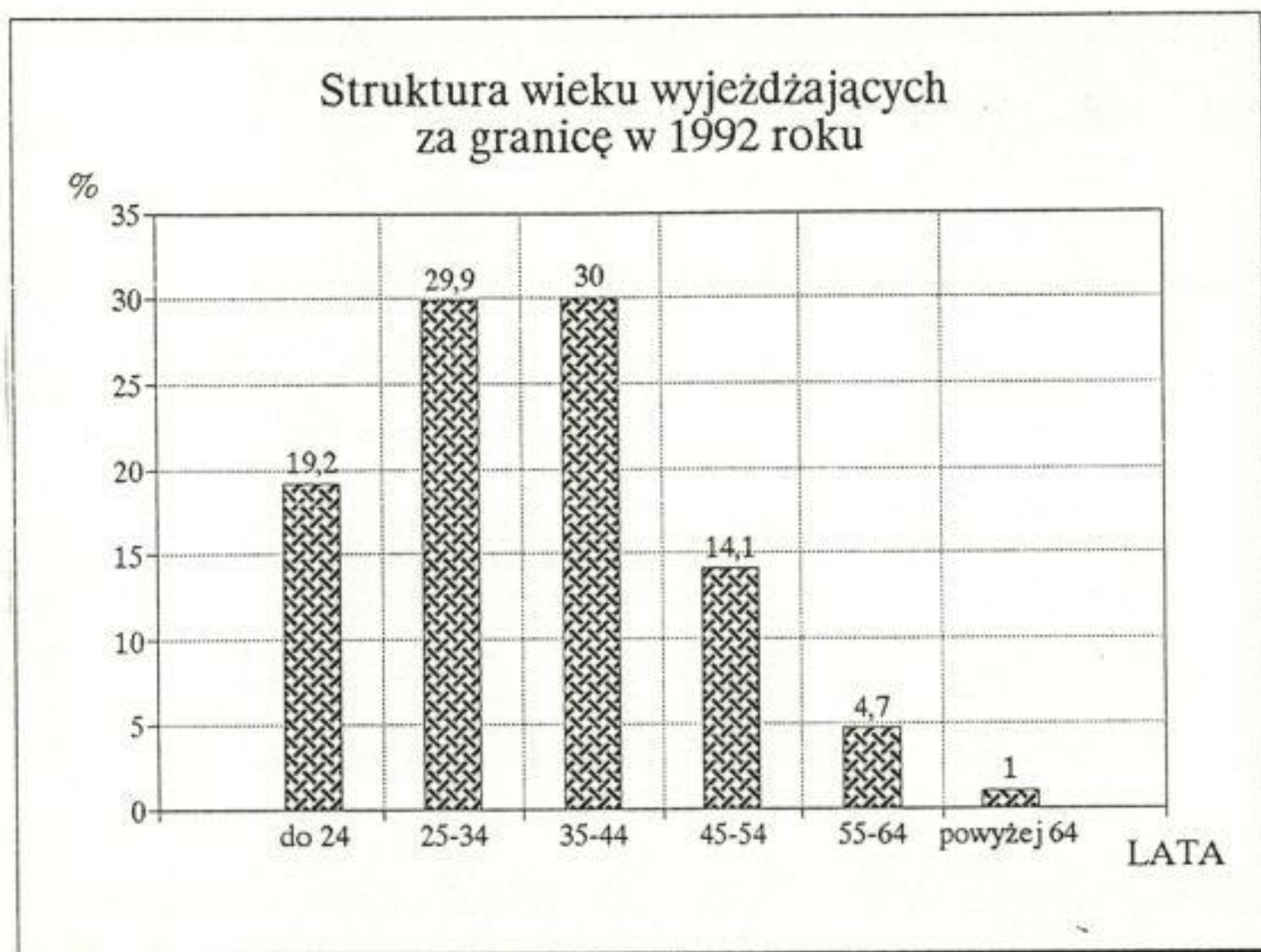
W badaniach Instytutu Turystyki wzięło udział 3907 osób. Ilość osób badanych w kolejnych etapach badań przedstawia tab. 1.

TABELA 1. Struktura badanej próby wg tur badań, 1992

Tury badań	N =	%
I tura (luty/marzec)	1125	28,8
II tura (czerwiec)	1336	34,2
III tura (sierpień)	1446	37,0
Razem 1992 rok	3907	100,0

Przeprowadzone badania wykazały, iż wyjeżdżający za granicę w 1992 roku Polacy to głównie mężczyźni (60%), natomiast kobiety stanowiły 38% badanych, (2% to brak danych). Byli to przeważnie ludzie młodzi, połowa z nich nie przekroczyła 34 roku życia, a blisko 80% nie przekroczyło 44 roku życia.

TABELA 2.

Struktura wieku wyjeżdżających za granicę Polaków, wykazuje niewielkie zróżnicowanie w poszczególnych etapach badań, i tak poza sezonem wśród badanych jest więcej osób w bardzo młodym wieku (do 24 lat) a w sezonie, szczególnie w sierpniu, wzrosła liczba wyjeżdżających w wieku powyżej 45 lat (z 17,1% prawie do 30%).

TABELA 3. Struktura badanej populacji, wg wieku, w poszczególnych turach badań (w %)

Wiek	I tura	II tura	III tura	Ogółem
brak danych	0,9	1,3	1,3	1,2
do 24 lat	23,6	18,6	16,3	19,2
25 - 34 lata	30,0	29,3	30,2	29,9
35 - 44 lata	28,4	32,2	29,3	30,0
powyżej 45 lat	17,1	18,6	22,9	19,7
Razem	100,0	100,0	100,0	100,0

Badani podróżni, w większości legitymują się wykształceniem średnim (64,8%), a następnie wyższym (prawie 20%), z wykształceniem podstawowym było 13,8% osób.

W badanej populacji prawie 60% osób pracowało na stałe, po ok. 7% uczyło się albo studiowało, i aż 25,8% nie pracowało i nie uczyło się. Pracujący wyjeżdżali częściej w sezonie letnim, a nie pracujący i nie uczący się poza nim (w tym wypadku na przełomie lutego i marca). Zaskakującym wynikiem jest to, iż studiujący i uczący się, wyjeżdżali częściej także poza sezonem letnim.

TABELA 4. Struktura badanej populacji wg stałego zajęcia w poszczególnych turach badań (w %)

Czym zajmuje się	I tura	II tura	III tura	Ogółem
brak danych	1,8	2,1	2,1	2,0
pracuje	48,0	63,2	61,5	58,2
uczy się	9,9	4,9	6,8	7,1
studiuje	8,9	5,4	6,8	6,9
nie pracuje/nie uczy się	31,4	24,4	22,8	25,8
Razem	100,0	100,0	100,0	100,0

Wyniki prezentowanych badań wskazują, iż wyjeżdżający za granicę w 1992 roku, to głównie mieszkańcy dużych miast (powyżej 30 tys. mieszkańców), w badaniu stanowili oni 57,1% a ich udział w wyjazdach w miesiącu sierpniu wzrósł do 62,4%. Odwrotnie było w przypadku mieszkańców wsi, ich udział w wyjazdach spadł z 14,1% w marcu, do 9,2% w sierpniu.

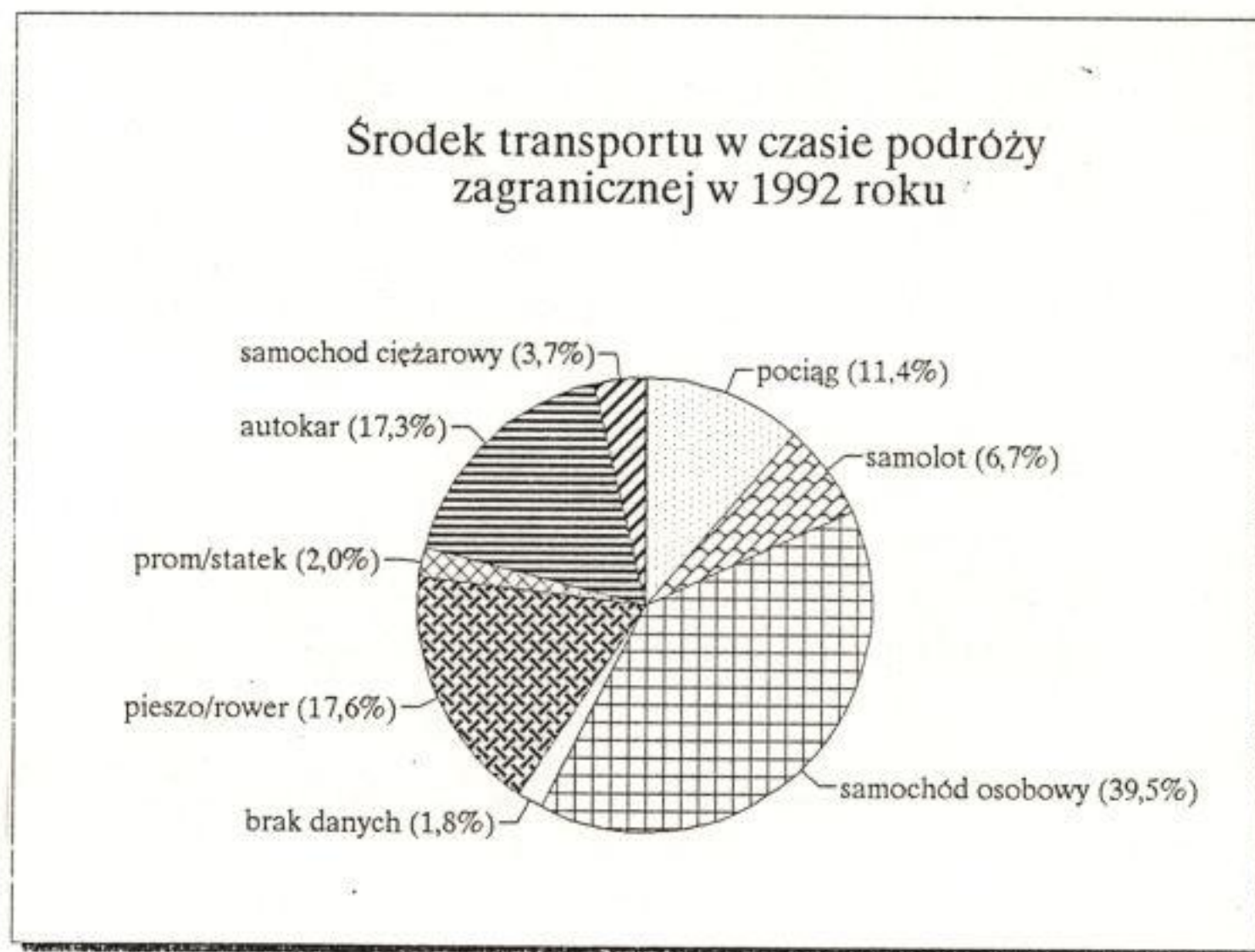
Najczęściej za granicę wyjeżdżali mieszkańcy województw zachodnich (23,6%) oraz regionu śląskiego (21%), następne miejsca w tej hierarchii zajmowali mieszkańcy województw południowych (14,1%) oraz centralnych (11,1% bez Warszawy), z samej Warszawy i województwa stołecznego wyjechało natomiast 7,1% badanych. W kolejnych etapach badań miało miejsce pewne zróżnicowanie aktywności turystycznej mieszkańców poszczególnych województw. I tak, dwa razy więcej mieszkańców województw zachodnich wyjeżdżało za granicę w lutym/marcu niż w miesiącach letnich, a mieszkańców województw południowych na odwrót - w sierpniu wyjechało dwa razy więcej niż w lutym i marcu.

TABELA 5. Struktura badanej populacji, wg miejsca zamieszkania, w poszczególnych turach badań (w %)

Miejsce zamieszkania	I tura	II tura	III tura	IV tura
brak danych	0,6	0,8	0,9	0,8
w dużym mieście	54,5	53,6	62,4	57,0
w małym mieście	30,8	32,5	27,5	30,2
na wsi	14,1	13,1	9,2	12,0
Razem	100,0	100,0	100,0	100,0
w województwach centralnych	11,8	8,6	12,8	11,2
w woj. południowych	9,9	13,0	18,5	14,1
na Śląsku	17,4	26,3	18,9	21,0
w Warszawie i woj.	8,3	3,7	9,5	7,1
w woj. wschodnich	5,8	13,3	4,8	8,0
w innych województwach	8,4	17,1	18,3	15,0
w woj. zachodnich	38,4	18,0	17,2	23,6
Razem	100,0	100,0	100,0	100,0

W 1992 roku za granicę wyjeżdżano najczęściej własnym samochodem osobowym (ok. 40% badanych), pieszo lub rowerem wybrało się za granicę 17,6% spośród nich co stanowi tyle samo co podróżnych autokarem (17,3%). Pociąg był środkiem transportu dla 11,4% podróżnych. Strukturę tę obrazuje tabela 6. W miesiącach letnich chętniej wyjeżdżano za granicę samochodem osobowym ok. 45%, a w lutym i marcu prawie tak samo często co samochodem osobowym ok. 25%, przekraczano granicę pieszo lub rowerem (ok. 23%), albo autokarem (ok. 21%).

TABELA 6.

II. ZAGRANICZNE PODRÓŻE POLAKÓW W 1992 ROKU WEDŁUG PRZEKROCZEŃ GRANICY

W 1992 roku zanotowano na przejściach granicznych 29.267.500 wyjazdów Polaków za granicę. Stanowi to wzrost o 41% w stosunku do roku 1991. Najwięcej tych wyjazdów zanotowano na granicy południowej (14,1 mln) i zachodniej (12,2 mln). Rekordową liczbę Polaków przekraczających granicę w ciągu 1992 roku zarejestrowano na przejściu w Cieszynie (5,2 mln) a następnie w Świecku, Kołbaskowie, Zgorzelcu i Kudowie (po ok. 2,2 mln przekroczeń).

Biorąc pod uwagę stałą tendencję wzrostową tego zjawiska można prognozować, iż w 1993 roku liczba wyjeżdżających za granicę Polaków przekroczy 30 mln,

TABELA 7.

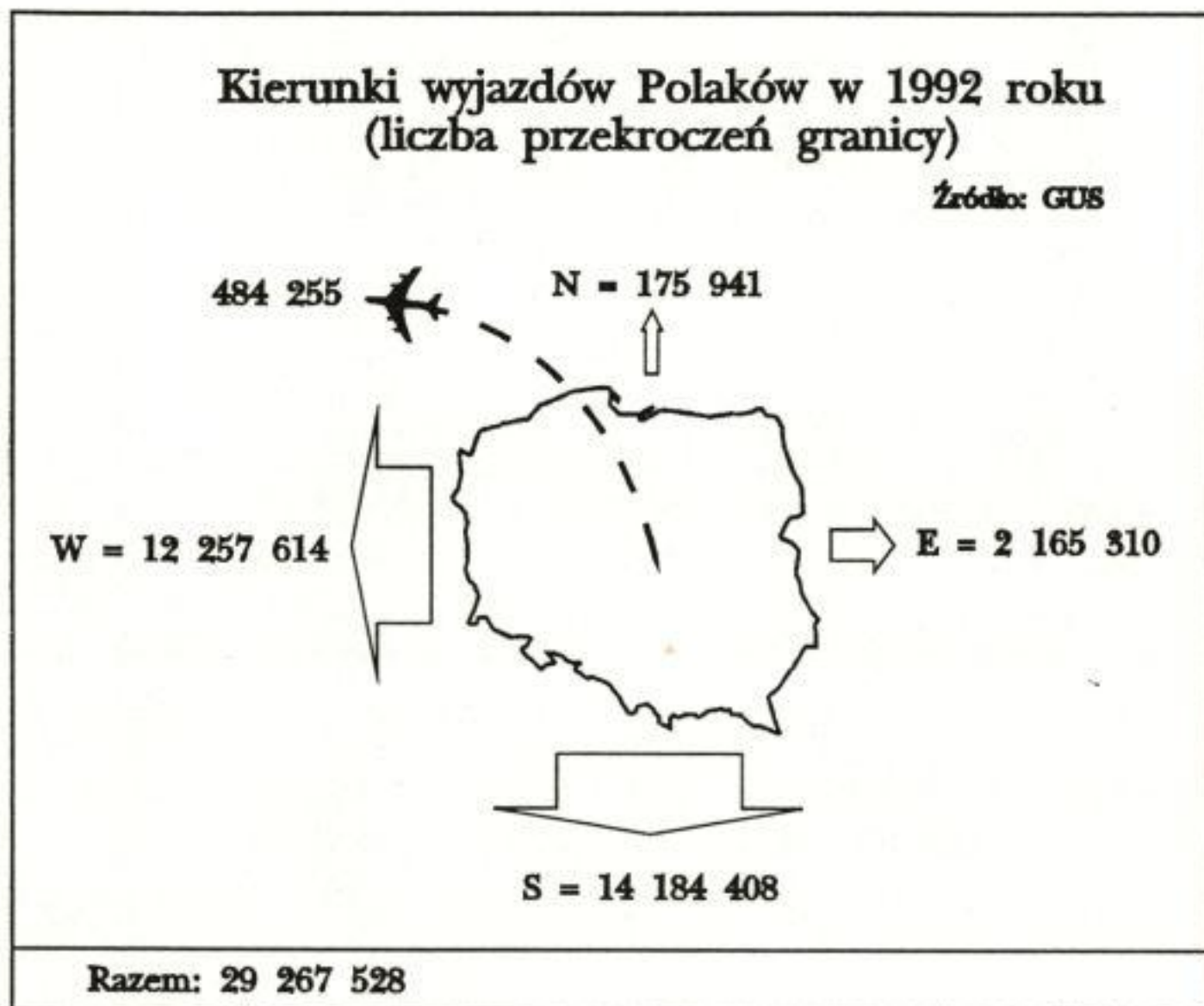
Największy przyrost liczby wyjazdów zanotowano na granicy południowej (wzrost o 61% w stosunku do roku 1991), na granicy zachodniej natomiast przyrost ten był mniejszy ale również znaczący (wzrost o 36% w stosunku do roku 1991). Poza tym nastąpił dalszy niewielki spadek wyjazdów w pozostałych kierunkach: na granicy wschodniej, morskiej o lotniskach. Spadek podróży lotniczych postępuje konsekwentnie od 2 lat. W 1992 r. wyjazdy te spadły o 14% w stosunku do 1991 roku, i aż o 38% w stosunku do roku 1990.

TABELA 8. Zagraniczne wyjazdy Polaków wg kierunków wyjazdów (1990-92). Liczba przekroczeń granicy w mln.

Granica:	R O K		
	1990	1991	1992
zachodnia	9,904	9,011	12,257
południowa	8,970	8,797	14,184
wschodnia	2,308	2,194	2,165
morska	0,164	0,190	0,175
lotniska	0,784	0,563	0,484
Razem	22,130	20,755	29,265

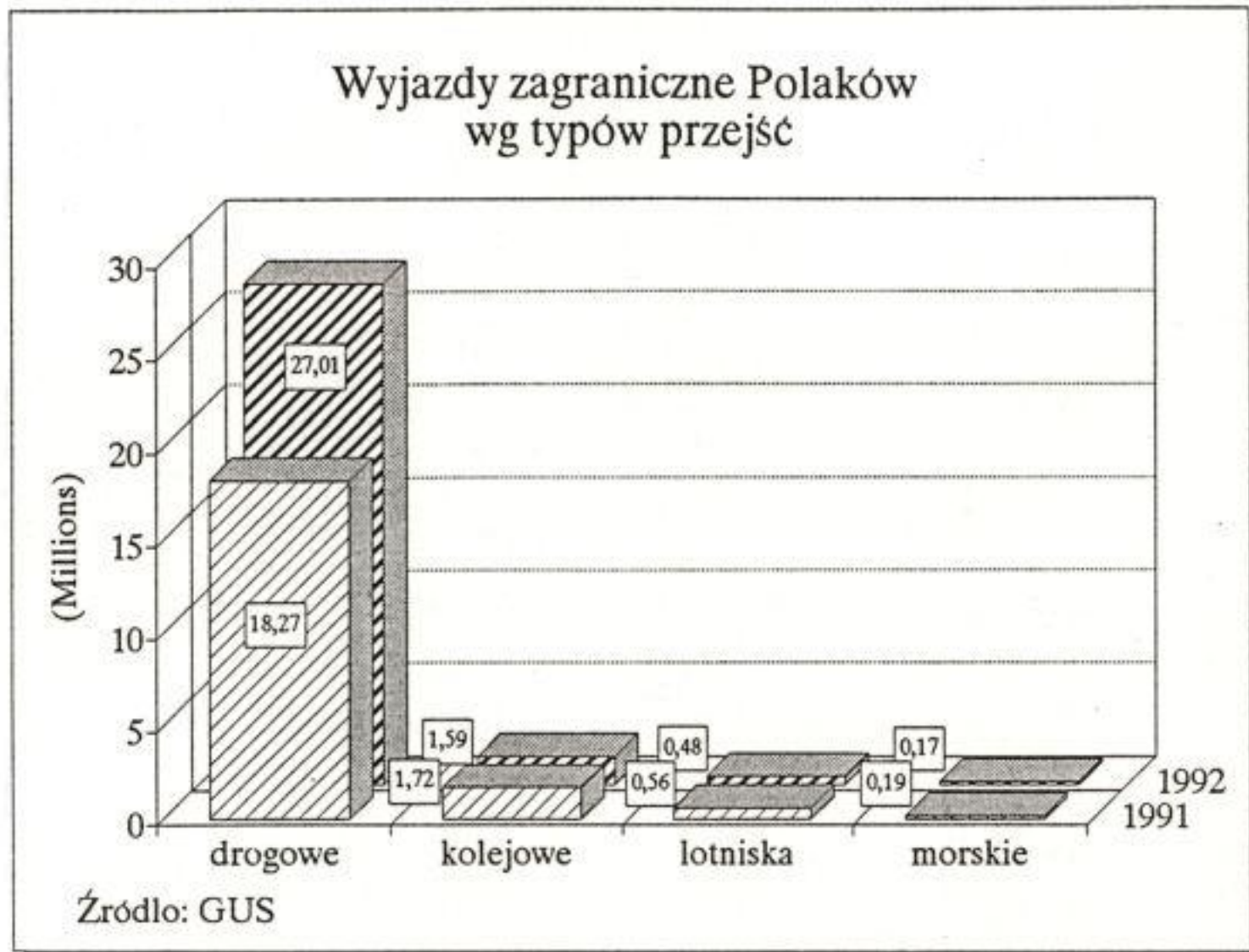
Źródło: GUS

TABELA 9.

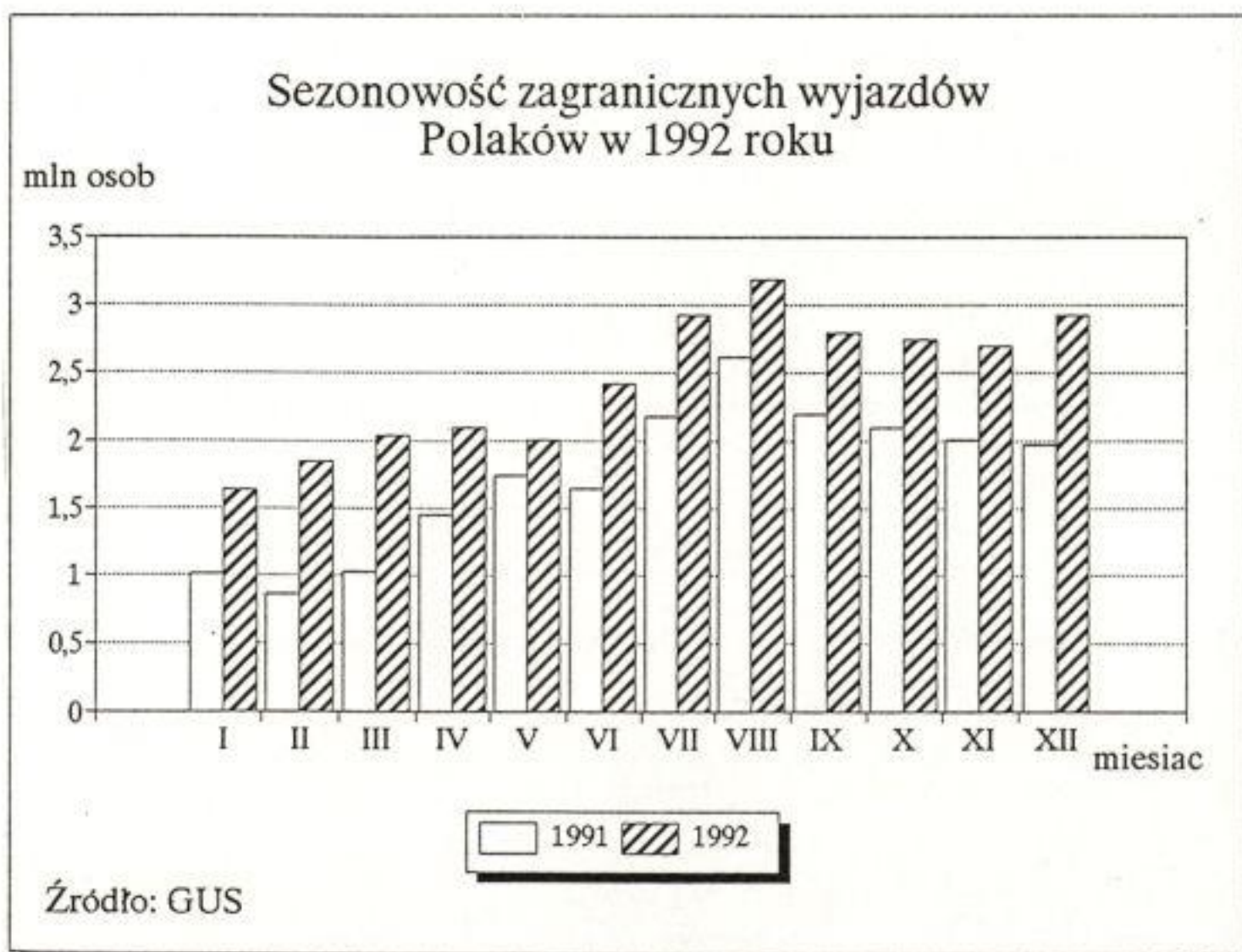
Podkreślić należy poważny przyrost podróży samochodem lub autokarem (generalnie na przejściach drogowych wzrost o 48% w stosunku do roku 1991, a o 65% w stosunku do roku 1990) i spadek ilości podróży innymi środkami transportu (w tym kolejowych o 7,7% i lotniczych - o czym już była mowa). Jest to spowodowane prawdopodobnie zarówno wzrostem kosztów podróży koleją i samolotem oraz wzrostem ilości połączeń autokarowych (o relatywnie niskich cenach) jak i znacznym usprawnieniem przekraczania granicy zachodniej i południowej.

TABELA 10.

Szczyt wyjazdów przypadł w 1992 roku na miesiące letnie i grudzień. Poza tym utrzymała się tendencja do większej liczby wyjazdów w II połowie roku.

TABELA 11.

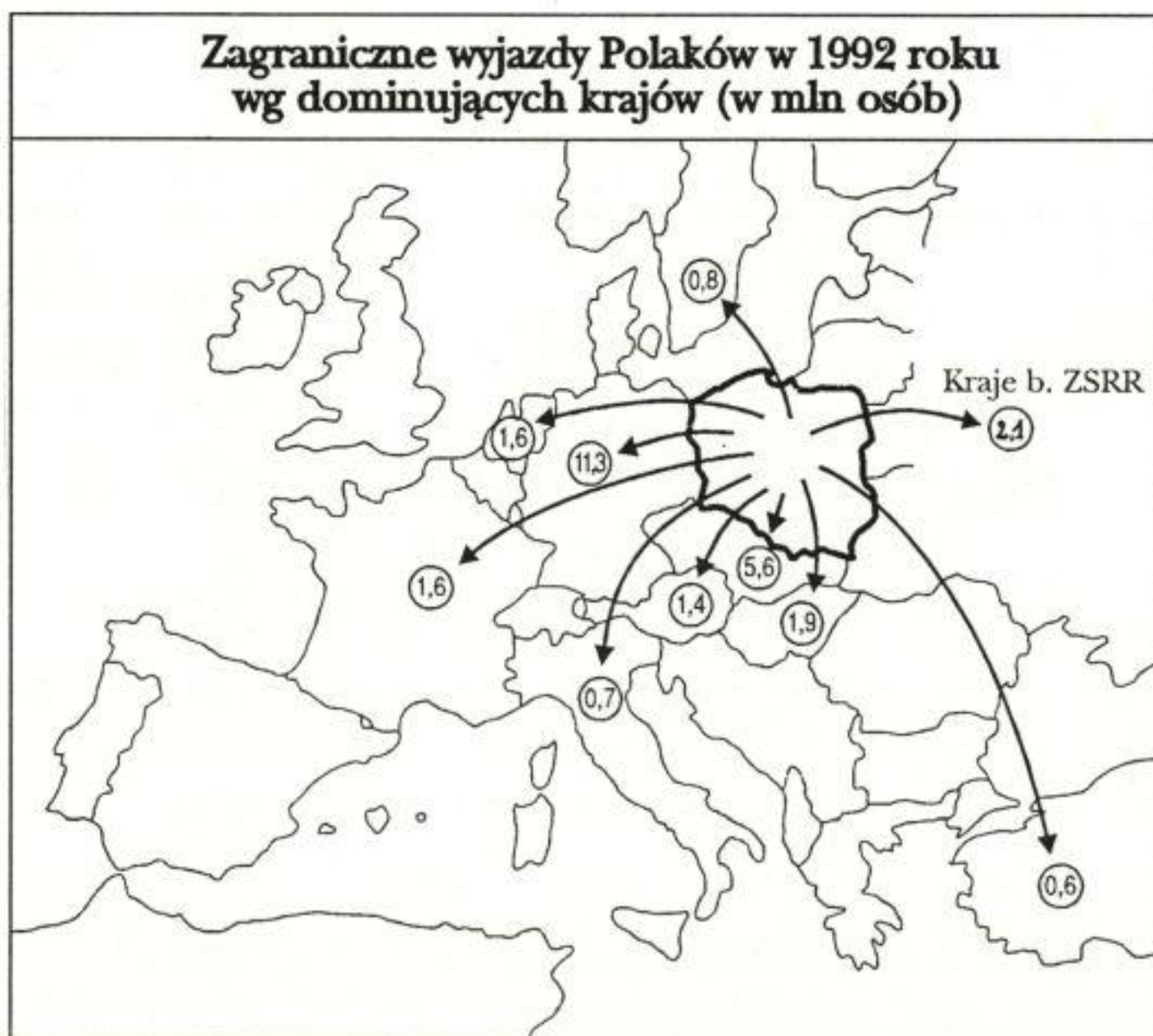
Prezentowane badania pozwalają jedynie na szacunkowe określenie liczebności wyjazdów Polaków w 1992 roku do poszczególnych krajów. Podane poniżej wielkości, ze względu na możliwy błąd winny być raczej traktowane jako określające pewne ogólne tendencje i proporcje zjawiska.

Krajem docelowym dla ok. 40% wszystkich wyjeżdżających w 1992 roku, były Niemcy (przyrost w stosunku do 1991 r. o około 36%), a dla 20% wyjeżdżających - Czecho-Słowacja (rekordowy przyrost o ok. 60% w stosunku do 1991 roku).

TABELA 12. Struktura wyjazdów w 1991 i 1992 r. wg krajów docelowych
(w %)

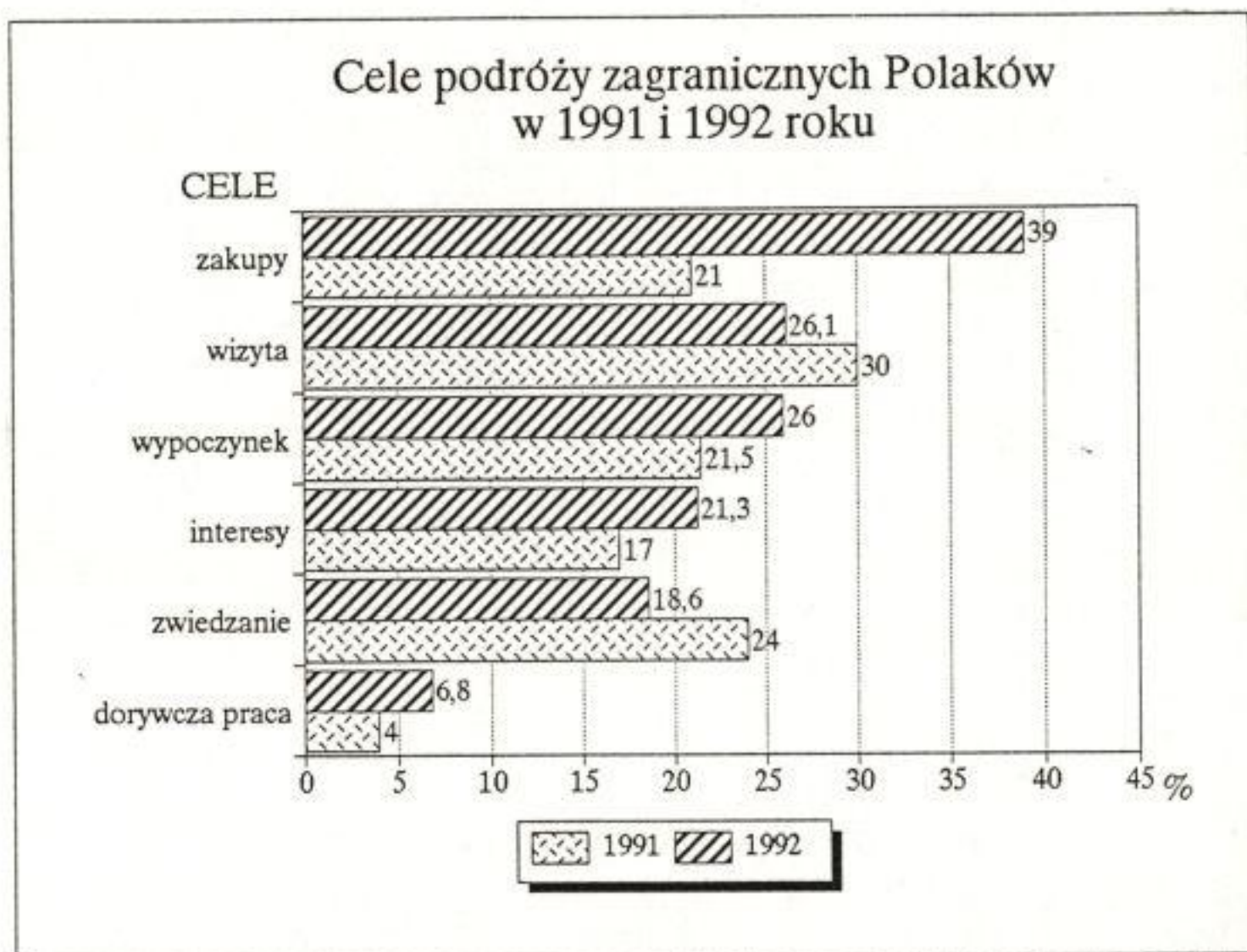
Lp.	Kraj docelowy	R o k	
		1991	1992
1.	Niemcy	40,0	38,7
2.	Czecho-Słowacja	16,9	19,2
3.	b. ZSRR	12,1	7,2
4.	Węgry	5,8	6,5
5.	Francja	5,3	5,5
6.	Holandia	5,8	5,5
7.	Austria	4,4	4,8
8.	Szwecja	2,9	2,7
9.	Włochy	1,9	2,4
10.	Turcja	2,5	2,0
11.	inne	2,4	5,5
	Razem	100,0	100,0

TABELA 12.1

III. CELE ZAGRANICZNYCH PODRÓŻY

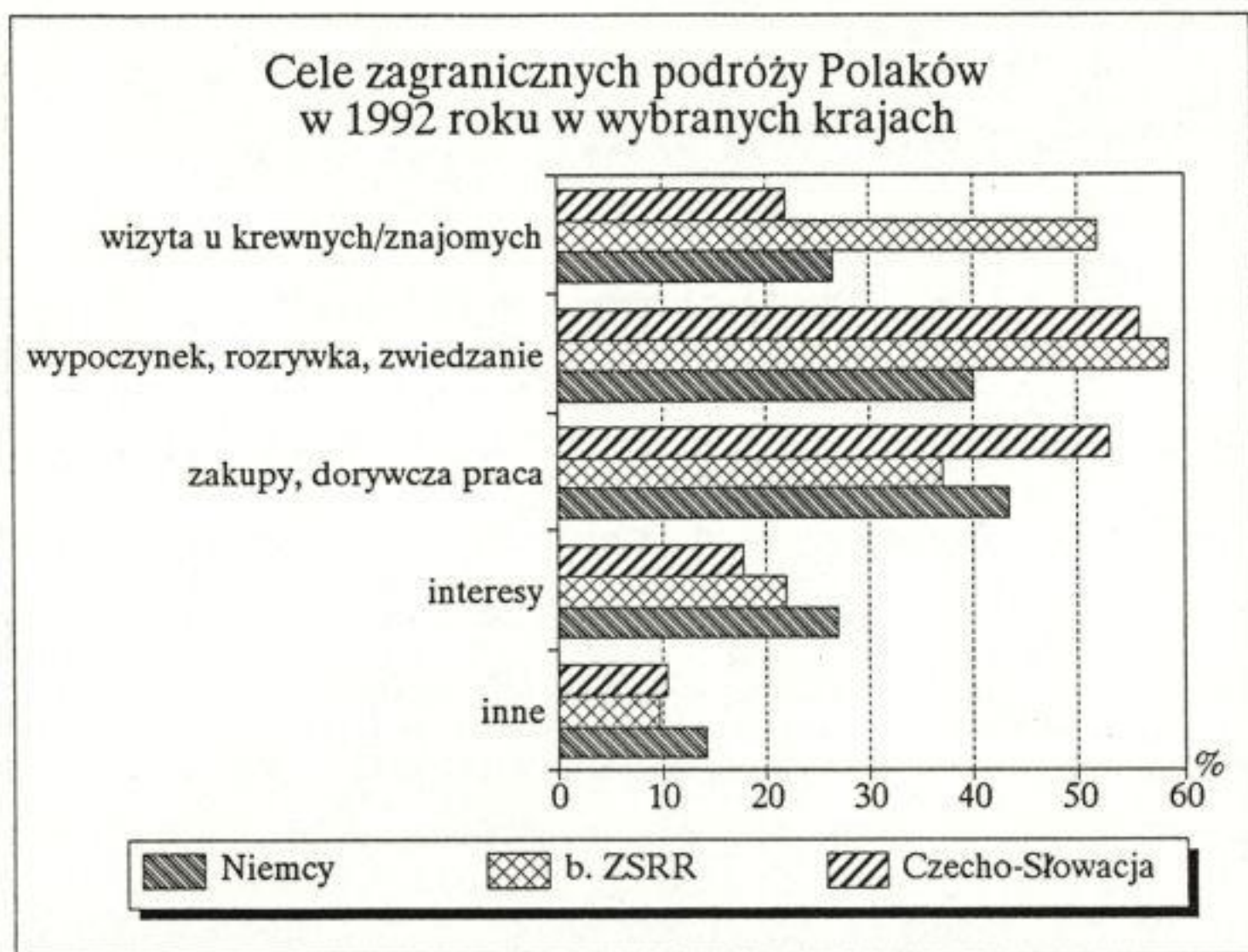
TABELA 13.

Odsetki przewyższają 100%, gdyż część osób wyjeżdżała w kilku różnych celach.

Jako cel podróży za granicę, znaczna część badanych podaje zakupy (dużo więcej niż w 1991 roku - wzrost o 18%). Wizyta u krewnych bądź znajomych zajmuje drugie miejsce, dzieląc je *ex aequo* z wypoczynkiem. W 1992 roku wzrósł odsetek osób wyjeżdżających w interesach a spadł wyjeżdżających w celu zwiedzenia, poznania nowych miejsc.

TABELA 13.1

Odsetki przewyższają 100%, gdyż część osób wyjeżdżała w kilku różnych celach.

W miesiącach letnich częściej wyjeżdżano w celach turystycznych, takich jak wypoczynek, poznanie ciekawych miejsc, natomiast w interesach trochę rzadziej jeżdżono w sierpniu. Zwraca uwagę fakt, iż w odwiedzinach do krewnych czy znajomych jeżdżono tak samo często w lutym i marcu jak i w sezonie letnim.

TABELA 14. Cele zagranicznych podróży Polaków w 1992 r.
wg tur badań (w procentach)

%

C e l	I tura	II tura	III tura	Ogółem
Odwiedziny u krewnych/znajomych	27,3	27,2	24,1	26,1
Wypoczynek, rozrywka, zwiedzanie, odw.miejsca pochodzenia	28,2	40,3	61,7	44,6
Zakupy, dorywcza praca	50,0	37,8	49,6	45,8
Interesy	22,0	24,5	17,8	21,3
Inne	11,4	12,1	11,1	11,5

Odsetki przewyższają 100%, gdyż część osób wyjeżdżała w kilku różnych celach.

Jak już wspomniano wcześniej dominujące kraje do jakich wyjeżdżano w 1992 roku to Niemcy, Czecho-Słowacja, kraje byłego ZSRR. W badaniu były reprezentowane, na poziomie wystarczającym do wnioskowania, także następujące kraje, bądź grupy krajów: Węgry, Austria. kraje zachodnio-europejskie (bez Niemiec, Austrii), kraje południowo-europejskie oraz kraje Skandynawskie. Jakie były cele podróży Polaków do tych krajów ? W odwiedziny do krewnych bądź znajomych i odwiedzić kraj pochodzenia, wyjeżdżano najczęściej do krajów byłego ZSRR.

Wypoczynek, rozrywka i poznanie ciekawych miejsc to cel wyjazdów do krajów zachodnio- i południowo-europejskich ale także do Austrii i na Węgry. Na Węgry najczęściej jednak wyjeżdżano po zakupy, w tym też celu udawano się prawie równie często do Czecho-Słowacji, trochę rzadziej do krajów b. ZSRR, krajów południowo-europejskich, Niemiec, a najrzadziej spośród wymienionych krajów do Austrii i krajów Skandynawskich. Dorywczej pracy szukano najczęściej w krajach Skandynawskich, Niemczech, i innych krajach zachodnio-europejskich. Interesy załatwiano najrzadziej w krajach południowo-europejskich, w Czecho-Słowacji i na Węgrzech. Motywy religijne to cel wizyty w krajach zachodnio- i południowo-europejskich.

A oto ogólna charakterystyka wyjeżdżających w 1992 roku za granicę według celów wyjazdów (dane w aneksie tabelarycznym)

- wyjeżdżający w celach turystycznych - było to zaskakująco dużo młodych ludzi (najczęściej 25-34 lata), ze średnim wykształceniem oraz stosunkowo dużo z wyższym, głównie pracujący (54,6%), ale też nie pracujący (22,4%) i sporo studentów (11,2%). Najrzadziej byli to mieszkańcy województw wschodnich, a najczęściej zachodnich i relatywnie dużo z Warszawy i woj. stołecznego. Najczęściej wyjeżdżali oni na 7-14 dni (27,6%) albo na dłużej (23,7%), ale sporo z nich wyjechało w tych celach tylko na jeden dzień bez noclegu (20,5%). Najwięcej wyjeżdżało indywidualnie (44%) albo z biurem

podróży (32,8%). Najczęściej wyjeżdżający turystycznie, co może dziwić, spędzali swój czas na pobycie w mieście (44,5%) a w kontakcie z przyrodą (pobyt w górach, nad morzem, na wsi) tylko 17,2%. Bazą noclegową dla tej grupy podróżnych był najczęściej hotel (20,8%) a następnie camping (15,7%) i mieszkanie rodziny/ znajomych (14,5%),

- wyjeżdżający na zakupy lub do dorywczej pracy - to głównie ludzie młodzi, pracujący (51,3%), ale też sporo niepracujących i nieuczących się (32,2%), relatywnie mniej z dużych miast a więcej z małych miast i ze wsi, najczęściej byli to mieszkańcy województw zachodnich, (29%) i Śląska (20,4%). Wyjeżdżający na zakupy jechali najczęściej na jeden dzień bez noclegu (48,9%) a prawdopodobnie, ci którzy podejmowali za granicą dorywczą pracę jechali tam na ponad 14 dni (14,2%). Wyjazdy były głównie indywidualne (63,7%), czasami organizowane przez biuro podróży (19,3%).

Jadący na zakupy za granicę, swój czas spędzali głównie w mieście (66,4%), bazą dla nocujących był czasami hotel (ok. 22%), czasami mieszkanie rodziny bądź znajomych (ok. 20%) albo inne, nie wyszczególnione we proponowanej kafeterii miejsce (ok. 26%),

- wyjeżdżający w odwiedziny do krewnych i znajomych - to osoby w różnym wieku, głównie ze średnim wykształceniem, sporo z podstawowym, pracujący, ale też relatywnie dużo nie pracujących (ok. 30%), pochodzący u dużych miast i sporo ze wsi, głównie ze Śląska i województw zachodnich. Długość ich pobytu za granicą była zróżnicowana - od wizyty bez noclegu, po pobyt ponad 14-dniowy. Wyjazd był organizowany głównie na zaproszenie krewnych - znajomych i indywidualnie (po blisko 40%) czasami przez biuro podróży (12,8%). Z wyników badań można wnioskować, iż krewni bądź znajomi Polaków mieszkają za granicą głównie w miastach, gdyż tam właśnie spędzili w większości swój czas odwiedzający ich podróżni z Polski (57,2%), korzystając w 2/3 z noclegu w mieszkaniach swych bliskich, do których przyjechali.

- wyjeżdżający w interesach - to głównie mężczyźni (80%), pracujący (77,1%), ze średnim wykształceniem, i względnie często z wykształceniem wyższym (34,6%), pochodzący z dużych miast, najczęściej w wieku 35-44 lata. Byli to głównie mieszkańcy Śląska i województw zachodnich (po ok. 22%) a także relatywnie dużo mieszkańców Warszawy i woj. stołecznego (11,8%). (Interesy to wg badań, dla Warszawiaków najczęstszy cel wyjazdu zagranicznego). Wyjeżdżający w interesach równie często nie nocowali jak i nocowali 2-3 noce, albo przebywali za granicą ponad 14 dni (po ok. 20%).

Organizatorem dla tej grupy wyjeżdżających była bardzo często instytucja bądź wysyłająca z Polski bądź zapraszająca z zagranicy (33%), ale najczęściej wyjazd ten był organizowany indywidualnie (ok. 44%) jak można wnioskować we własnym interesie. Interesy załatwiano głównie w miastach (58,6% spędziło tam swój czas), bazą był najczęściej hotel (dla prawie 50% spośród nocujących),

- wyjeżdżający w odwiedziny do kraju pochodzenia - była to wprawdzie niezbyt licznie reprezentowana w badaniu grupa podróżnych, ale za to wyróżniająca się pewnymi charakterystycznymi cechami. Byli to głównie ludzie starsi (prawie połowa powyżej 45 roku życia), niepracujący (40%) więc prawdopodobnie emeryci, w większości kobiety. Byli to najczęściej mieszkańcy województw zachodnich i południowych. Wyjeżdżali oni najczęściej na 4 do 14 nocy, głównie na zaproszenie krewnych bądź znajomych (34%), u których najczęściej się zatrzymywali. Czasami wyjeżdżali z biurem podróży (22,1%) i wtedy korzystali z hotelu bądź kwater prywatnych.

IV. DŁUGOŚĆ POBYTU ZA GRANICĄ

Przystępując do charakteryzowania długości pobytu Polaków za granicą w 1992 roku, należy przypomnieć, iż uzyskane w badaniu dane nie są w pełni reprezentatywne dla całego roku, gdyż badaniami objęto trzy tury - dwie w sezonie letnim i jedną na początku roku. Dlatego też uzyskane dane nie są do końca porównywalne z wynikami z 1991 roku (nadreprezentacja długich wyjazdów turystycznych w sezonie letnim).

TABELA 15. Długość pobytu za granicę wg liczby noclegów
(w procentach)

Długość pobytu	1991 (wg liczby dni)	1992 (wg liczby nocy)
1 nocleg	9,9	13,8
2-3 noclegi	22,0	12,8
4-6 noclegów	27,2	18,4
7-14 noclegów	31,6	26,0
ponad 14 noclegów ^x	9,3	20,0
Razem	100,0	100,0
z noclegiem	90,0	66,0
bez noclegu	10,0	34,0
Razem	100,0	100,0

x do 3 miesięcy

Średnio, podróż zagraniczna Polaka w 1992 roku trwała 10 dni (7 dni w 1991 roku). Wzrosła liczba wyjazdów tzw. wycieczkowych, bez noclegu, stanowiły one 34% (w 1991 r. 10%). Średnia długość pobytu dla wyjeżdżających z noclegiem wynosiła w 1992 roku 17 i pół dnia.

TABELA 16.

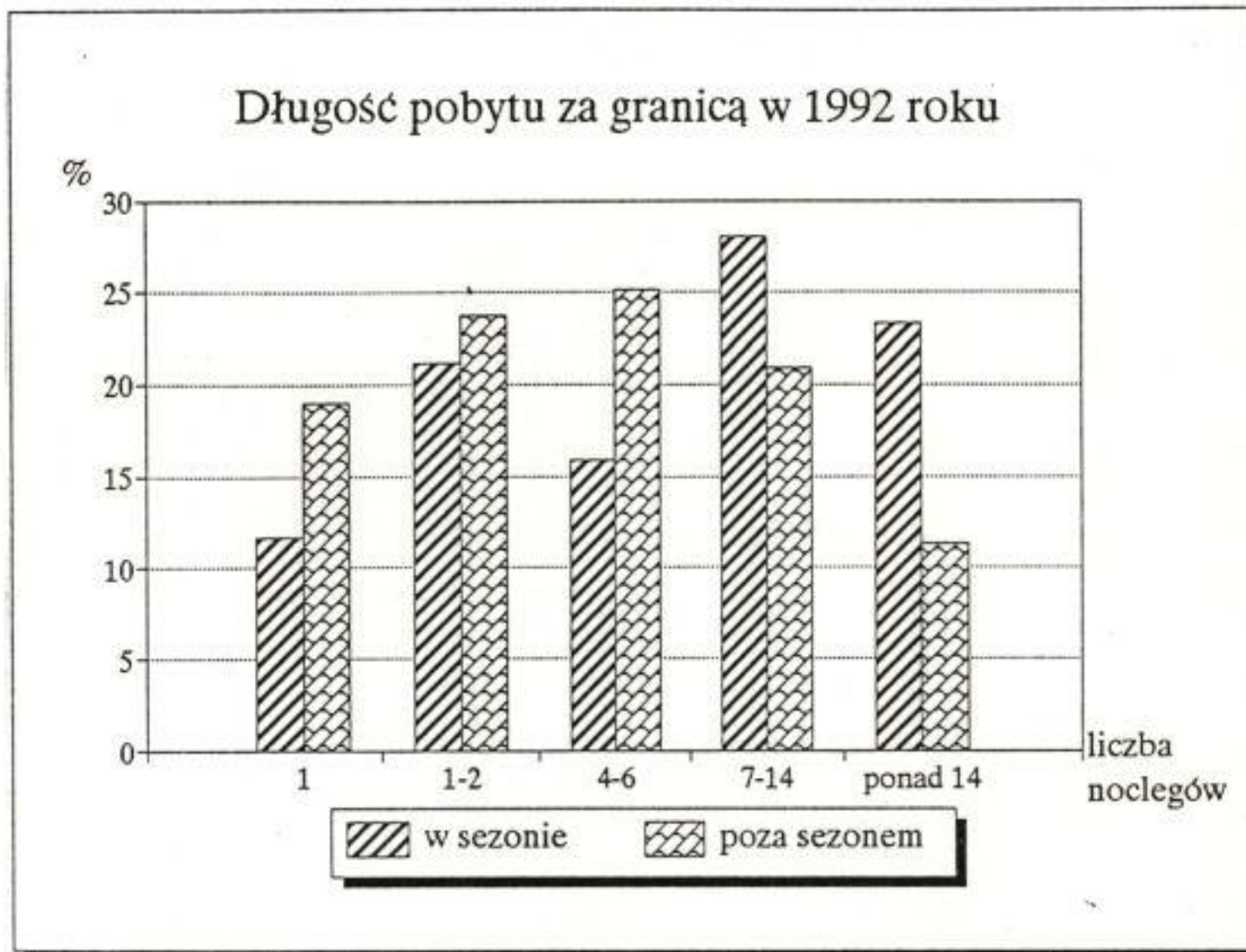
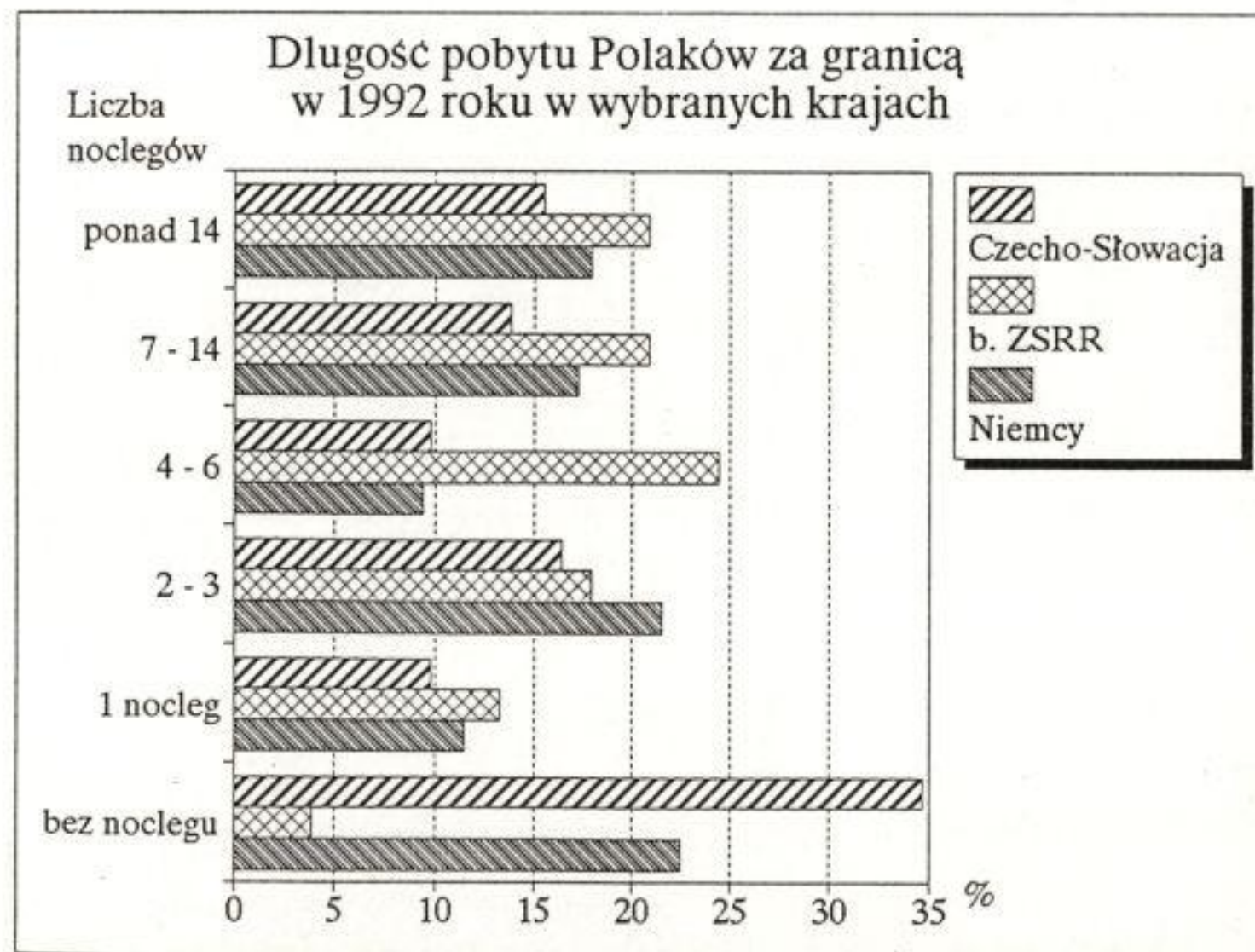

TABELA 17.

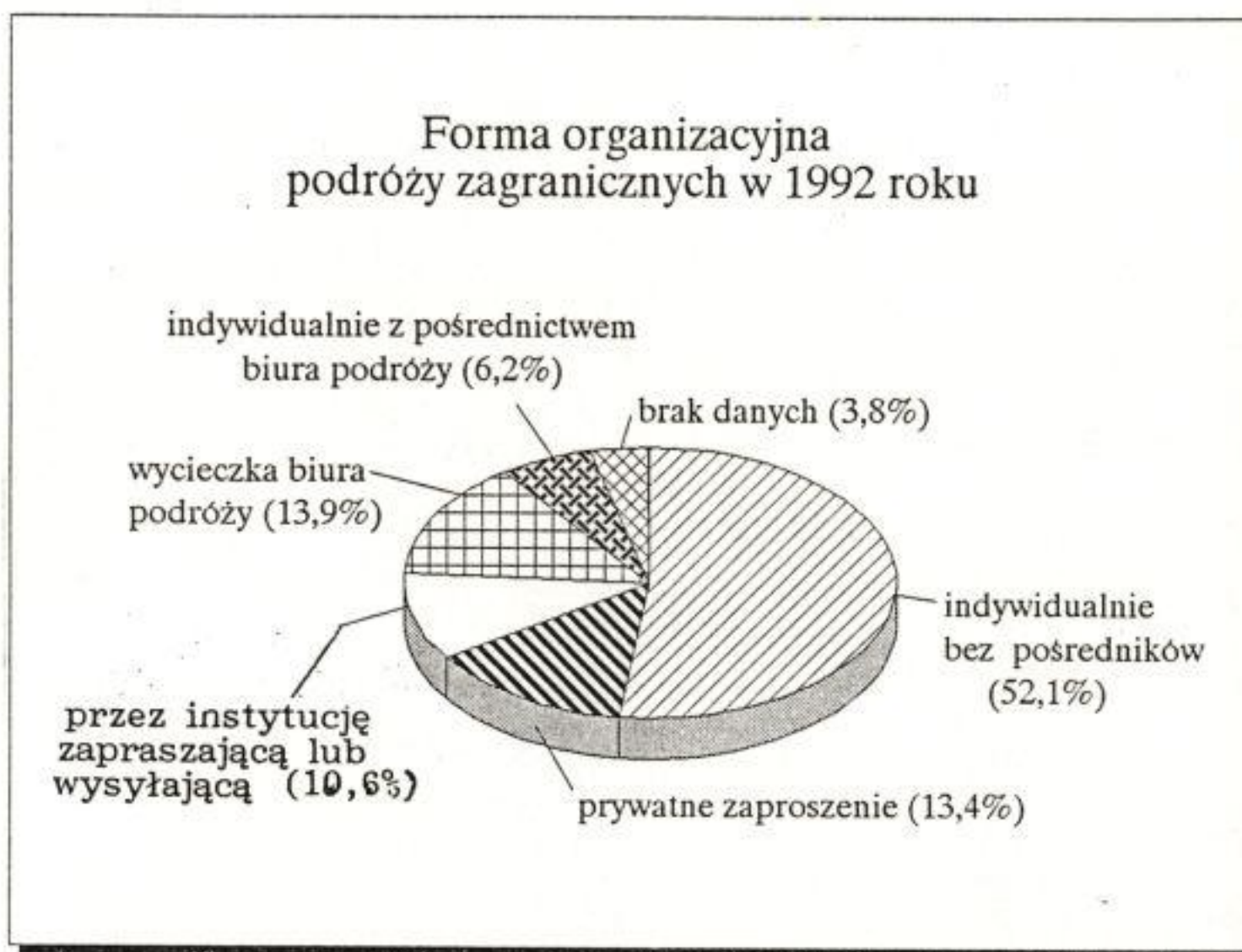
Wyjazdy w sezonie letnim były odpowiednio dłuższe np. w sierpniu 1992 roku na 7-14 dni (nocy) wyjechało aż 36,3% badanych, a na więcej niż 14 - 29%. Poza sezonem odwrotnie, wzrastała liczba wyjeżdżających na 1 dzień, bez noclegu, najczęściej natomiast spędzano za granicą 4-6 nocy (25,1%).

Na jeden dzień bez noclegu wyjeżdżano najczęściej do Czecho-Słowacji (34,7%) oraz do Niemiec (22,5%). Najdłużej przebywano w krajach zachodnio- i południowo-europejskich oraz w Skandynawii i Austrii (głównie pobytu powyżej 7 nocy). Do krajów byłego ZSRR rzadko wyjeżdżano na 1 dzień. Spędzający za granicą 1 noc, najczęściej nocowali u rodziny albo znajomych (25,8%) albo w innych, nie objętych kafeterią miejscach (26,4%). Spędzający za granicą więcej nocy, równie często nocowali w hotelu jak i u rodziny lub znajomych (po ok. 30%).

V. FORMA ORGANIZACYJNA WYJAZDU

W 1992 roku wzrosła o 10% w stosunku do 1991 roku liczba wyjazdów zagranicznych organizowanych przez Polaków indywidualnie, a zmalała liczba wyjazdów organizowanych przez biura podróży (z 28,8% na 20,1%). O kilka procent zmalały także wyjazdy na prywatne zaproszenie, bądź na zaproszenie instytucji zagranicznych.

TABELA 18.

W sezonie letnim wzrosła liczba osób wyjeżdżających za granicę indywidualnie o ponad 10%, zmalały natomiast wyjazdy organizowane na zaproszenie instytucji zagranicznej. Wyjazdy na zaproszenie krewnych były najmniej liczne w czerwcu, podobnie jak wyjazdy organizowane przez biuro podróży.

TABELA 19. Forma organizacyjna zagranicznych wyjazdów Polaków w 1992 roku wg tur badań (w %)

Organizator	I tura	II tura	III tura	Ogólnie
biuro podróży	24,1	15,1	21,6	20,1
prywatne zaproszenie	17,6	9,2	14,0	13,4
zaproszenie instytucji zagran.	14,8	13,0	5,1	10,6
indywidualnie	41,4	57,8	55,0	52,1
brak danych	2,1	4,9	4,3	3,8
Razem	100,0	100,0	100,0	100,0

TABELA 20. Forma organizacyjna zagranicznych wyjazdów Polaków
w 1992 roku wg dominujących krajów (w %)

%

Organizator	K R A J			
	Niemcy	Czecho- -Słowacja	b.ZSRR	Węgry
biuro podróży	14,4	15,8	28,2	49,1
prywatne zaproszenie	13,9	6,3	27,4	5,7
instytucja wysyłająca lub zapraszająca	13,3	8,7	9,2	5,2
indywidualnie	54,2	61,6	27,2	26,2
brak danych	4,2	7,6	8,0	13,8
Razem	100,0	100,0	100,0	100,0

Jak wykazują badania forma organizacji wyjazdu zależy między innymi od kraju do którego wyjeżdżano. I tak, do Niemiec i Czechosłowacji jeżdżono w 1992 roku głównie indywidualnie (50-60%), podobnie jak do krajów Skandynawskich (47%) (patrz: Aneks), a do krajów byłego ZSRR tak samo często z biurem podróży, jak i na zaproszenie krewnych czy znajomych albo indywidualnie (po ok. 27%). Na południe Europy (ok. 60%), na Węgry (ok. 50%) i na zachód Europy (ok. 40%) jeżdżono głównie z biurem podróży. Wyjazdy przez instytucje zapraszające bądź wysyłające, to wyjazdy do Skandynawii (18,4%), Austrii (14,7%), Niemiec (13,3%).

A oto szczegółowa charakterystyka osób wyjeżdżających w 1992 roku za granicę, według form organizacyjnych wyjazdu.

- wyjeżdżający indywidualnie - byli to częściej mężczyźni niż kobiety (64 do 34%), zamieszkujący duże ale bardzo często małe miasteczka w województwach zachodnich i na Śląsku, (odpowiednio 30% i 25%), przeszło

połowa z nich nie nocowała za granicą, czas natomiast najczęściej spędzała w mieście. Bazą noclegową dla nocujących było natomiast najczęściej mieszkanie rodziny lub znajomych,

- wyjeżdżający na zaproszenie krewnych bądź znajomych - były to osoby najczęściej ze Śląska (21,2%) i województw zachodnich (18,7%). Było wśród nich relatywnie dużo osób mieszkających na wsi (14,1%) i relatywnie dużo osób nie uczących się i nie pracujących (34%). Bazą noclegową dla tej grupy było oczywiście najczęściej mieszkanie rodziny bądź znajomych (64,3%),
- wyjeżdżający za pośrednictwem instytucji - byli to 3 razy częściej mężczyźni niż kobiety, mieszkańcy województw zachodnich (26,7%), Śląska (22,7%) i relatywnie dużo mieszkańców Warszawy (11,6%) i osób z wykształceniem wyższym (34%). Instytucja zapraszająca gościła ich najczęściej 2-3 noce (23,8%) albo prawie równie często więcej niż 14 nocy (22,2%). Bazą noclegową był tu najczęściej hotel (37,1%), lub inne nie ujęte w kafe-
terii formy noclegów (24%) albo pokoje gościnne, lub pensjonaty (13%).

Wyjeżdżający za pośrednictwem biura podróży będą scharakteryzowani w następnym rozdziale.

VI. WYJAZDY ZORGANIZOWANE PRZEZ BIURA PODRÓŻY

Jak już powiedziano wcześniej w 1992 roku liczba osób korzystających z usług biur podróży w czasie wyjazdu zagranicznego zmalała w stosunku do 1991 r. z 28,8% do 20,1%. Wyjazdy z biurem podróży w 1992 r. to głównie wycieczki (blisko 70%), indywidualnych wyjazdów było ok. 30%.

Ten rodzaj podróży zagranicznej wybierały trochę częściej kobiety niż mężczyźni, w większości w wieku 25-44 lata (61,9%). Osób po 45 roku życia było tu tyle samo co osób do 24 roku życia (po 18%). Wyjazdy z biurem podróży wybierały głównie osoby ze średnim wykształceniem (65,3%) ale także relatywnie dużo osób z wykształceniem wyższym (24%) a bardzo rzadko osoby z wykształceniem podstawowym (9,5%).

Ponad połowa polskich klientów biur podróży pracowała (57,4%), sporo zaś nie ptracowało i nie uczyło się (27,2%), byli to w większości mieszkańcy dużych miast (blisko 60%) lub małych miasteczek (28%) najczęściej w województwach południowych (21,5%), mieszkańców Warszawy było tu relatywnie dużo (11,1%). Środkiem transportu był najczęściej autokar (60%), własny samochód osobowy (15,8%) lub pociąg (11,8%).

Wyjazdy organizowane przez biura podróży były to przede wszystkim wyjazdy po zakupy (39,7%) lub na wypoczynek (38,2%) a w trzeciej kolejności w celu poznania czy zwiedzenia ciekawych miejsc (28,1%).

Cel podróży determinował sposób spędzenia czasu w czasie wyjazdu. I tak, w mieście spędziło czas aż 60,7% wyjeżdżających na łonie przyrody zaś (w górach, nad morzem, na wsi) tylko 12,1%.

Były to najczęściej wyjazdy na 7-14 nocy (28,6%) lub na 4-6 nocy (17,7%). Bazą noclegową były głównie hotele (40,1%) albo pokoje gościnne i pensjonaty (12,8%).

Kraje do których wyjeżdżano za pośrednictwem biura podróży to najczęściej kraje byłego ZSRR (20,4%) następnie kraje południowo-europejskie (15,8%), Niemcy (14,5%) i Węgry (12,8%).

TABELA 21. Wyjeżdżający za granicę w 1992 roku za pośrednictwem biura podróży (w %)

Dane o wyjeżdżających z biurem podróży (%)	
Płeć	
kobiety	50,8
mężczyźni	48,2
Wiek	
do 24 lat	18,3
25 - 34 lata	31,9
35 - 44 lata	30,0
powyżej 45 roku	18,5
brak danych	1,3
Wykształcenie	
wyższe	24,0
średnie	65,3
podstawowe	9,5
brak danych	1,2
Stan zawodowy	
pracuje	57,5
uczy się	6,2
studiuje	6,2
nie uczy się, nie studiuje	27,2
brak danych	2,9
Mieszka w:	
dużym mieście	59,2
małym mieście	28,0
na wsi	12,5
brak danych	0,3

Odsetki w poszczególnych kategoriach sumują się do 100,0

TABELA 22. Wyjazdy Polaków za granicę w 1992 roku, zorganizowane za pośrednictwem biura podróży (w %)

Wyjazdy za pośrednictwem biura podróży (%)	
Ile nocy	
nie nocowali	13,4
1 noc	13,7
2 - 3 noce	14,0
4 - 6 nocy	17,7
7 - 14 nocy	28,6
ponad 14 nocy	12,6
Cel wyjazdu	
odwiedziny krewnych/znajomych	16,7
wypoczynek	38,2
poznanie, zwiedzanie	28,1
odwiedzenie miejsca pochodzenia	1,9
względy religijne	4,7
zakupy	39,7
dorywcza praca	3,7
interesy	8,3
targi, wystawy, konferencje	0,9
inne służbowe	2,9
hobby	1,8
inne	8,7
Jak spędził czas	
miasta	60,7
przyroda	12,1
objazd	6,5
inne	7,0
brak danych	13,7

c.d. tab. 22

Wyjazdy za pośrednictwem biura podróży (%)	
Środek transportu	
samolot	3,2
samochód osobowy	15,8
ciężarówka	1,0
pociąg	11,8
prom	1,3
autokar	59,9
pieszo, rower	3,1
brak danych	3,9
Województwo w którym mieszka	
centralne	10,3
południowe	21,5
Śląsk	7,1
Warszawa	11,1
wschodnie	13,7
zachodnie	13,0
brak danych	23,3
Kraj	
Niemcy	14,5
b. ZSRR	20,4
Czecho-Słowacja	7,8
Węgry	12,8
Austria	5,9
Skandynawia	1,4
południowo-europ.	15,8

c.d. tab. 22

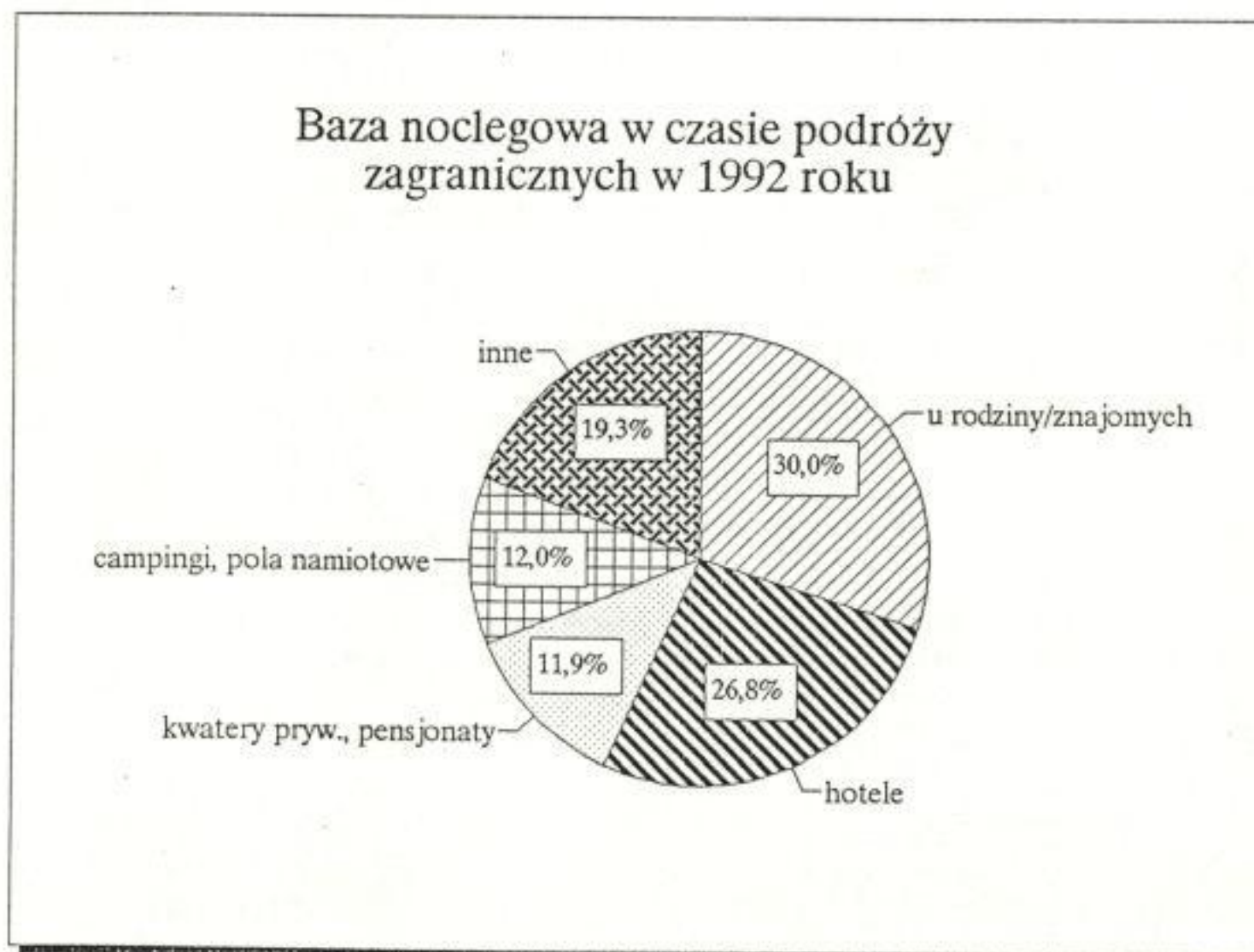
zachodnio-europ.	7,5
poza-europejskie	0,5
pozostałe	13,4

Odsetki w kategorii "cel wyjazdu" - nie sumują się do 100,0 gdyż wyjeżdżający mogli wybrać więcej celów. W innych kategoriach sumują się do 100,0

VII. BAZA NOCLEGOWA

Dla przypomnienia należy podać, iż w 1992 roku spośród wszystkich wyjeżdżających za granicę Polaków ok. 66% spędziło tam przynajmniej 1 noc, skąd inąd wiadomo, że średnia długość pobytu wynosiła dużo więcej a mianowicie ok. 17 nocy. Bazą noclegową dla polskich podróżnych w 1992 r. było najczęściej mieszkanie rodziny lub znajomych (30%), bądź hotel (ok. 27%) podobnie zresztą jak w 1991 roku.

TABELA 23.

W czasie swojego pobytu za granicą w 1992 roku, w hotelu najczęściej nocowali odwiedzający kraje południowo-europejskie (61% wyjeżdżających) i Austrię (49%). Hotel był też najczęściej bazą dla wyjeżdżających na Węgry (32,3%), do Czechosłowacji (31%) i do krajów zachodnio-europejskich (29,4%). Mieszkający w hotelach spędzali tam najczęściej od 7 do 14 nocy ok. 32%) ale nierzadko też 2-3 noce (23%) i 4-6 nocy (23%). Organizatorem tych wyjazdów było najczęściej biuro podróży (ok. 50%) ewentualnie instytucja zapraszająca bądź wysyłająca (23%) lub były to wyjazdy indywidualne (25%).

Wyjeżdżający do krajów byłego ZSRR (45,8%), do Krajów Skandynawskich (35,2%) oraz do Niemiec (31,1%) najczęściej nocowali u rodziny lub znajomych. Jak łatwo się domyśleć były to najczęściej wyjazdy na zaproszenie krewnych bądź znajomych (45,9%) lub wyjazdy organizowane indywidualnie (38%).

Camping lub pole namiotowe to częsta baza w czasie wyjazdów do krajów zachodnio-europejskich (25%) oraz na Węgry (26,7%). Zatrzymujący się na campingach spędzali tam najczęściej ponad 14 nocy (34,5%) lub 7 do 14 nocy (25,6%). Wyjazdy te były organizowane głównie indywidualnie (64,8%) oraz przez biuro podróży (22,9%).

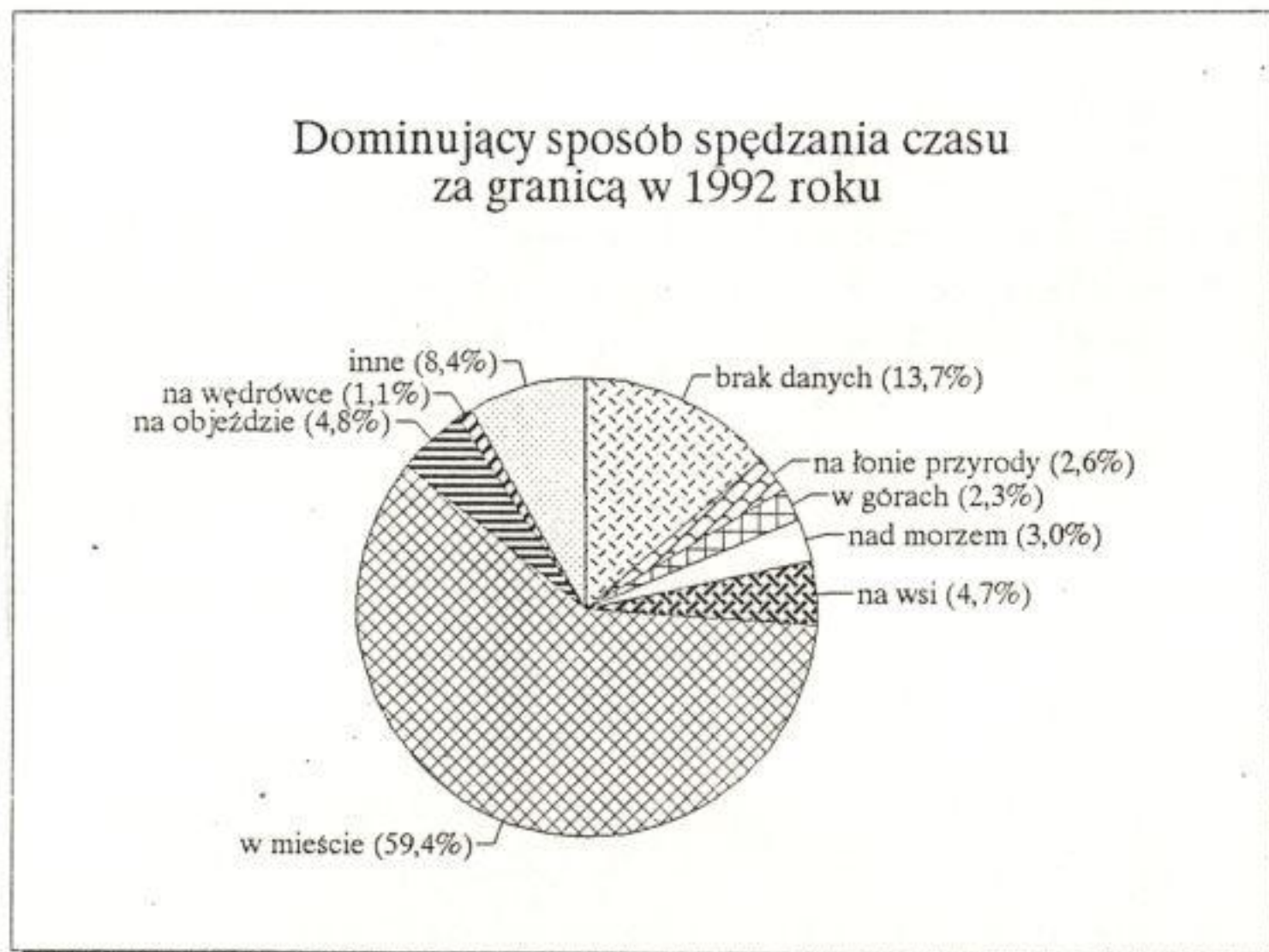
W kwaterach prywatnych lub pensjonatach - nocowano podobnie często we wszystkich analizowanych krajach (po ok. 10-14%). Równie często były to wyjazdy organizowane przez biuro podróży jak i indywidualnie (po ok. 34%).

VIII. DOMINUJĄCY SPOSÓB SPĘDZANIA CZASU ZA GRANICĄ

Motywy wyjazdów determinują w dużym stopniu sposób spędzania czasu za granicą. Wyjazdy do rodziny i na zakupy determinują duży udział pobytów w mieście.

I tak, wyjeżdżający w 1992 roku za granicę Polacy spędzali swój czas głównie w miastach - blisko 60% badanych (53,5% w 1991 roku). Inne sposoby spędzania czasu deklarowało po kilka procent badanych. Objazd po kraju bądź regionie wskazało jako dominujący sposób spędzania czasu za granicą 4,8% badanych, co stanowi znaczny spadek bo aż o 16% w stosunku do roku poprzedniego.

TABELA 25.

Analizując wybrane kraje właśnie pod względem sposobu spędzania w nich czasu przez polskich turystów, można wnioskować, iż pobyt na łonie przyrody (obejmujący pobyt nad morzem, odpoczynek w górach, pobyt na wsi) jest najczęściej realizowany w krajach skandynawskich (19,6%) i krajach zachodniej Europy (16,9%). Pobyt w mieście jest w tych krajach odpowiednio rzadszy niż gdzie indziej i wynosi mniej niż 40%. Objazd i wędrówka realizowana jest najczęściej także w krajach Europy zachodniej (18,8%) oraz w Austrii (14,1%). Najrzadziej polscy turyści wędrowali i objeżdżali kraje byłego ZSRR (1,5%).

Analiza wyników z poszczególnych trzech badań wykazuje zaskakująco małe różnice w sposobach spędzania czasu między miesiącami letnimi a lutym i marcem. W sezonie tylko trochę częściej Polacy bywali na "łonie przyrody" (wzrost z 6,2% w lutym na 9,5% w sierpniu) a tylko trochę rzadziej w mieście (spadek z 68,7% na 56,9%).

IX. ZAGRANICZNE WYJAZDY POLAKÓW WEDŁUG WYBRANYCH KRAJÓW

Wyróżniono osiem grup turystów z Polski, według krajów do których wyjeżdżali oraz cech podróży i pobytu. Pierwszą stanowią osoby wyjeżdżające do Niemiec, zarówno do "starych" jak nowych landów. Druga zawiera wyjeżdżających do krajów powstałych z republik byłego ZSRR. Trzecia to osoby wyjeżdżające do Czecho-Słowacji. Następne grupy to wyjeżdżający na Węgry, do Austrii, krajów zachodniej Europy, krajów południowo-europejskich oraz do Skandynawii.

Niemcy

- około 40% wszystkich wyjeżdżających za granicę w 1992 roku Polaków odwiedziło Niemcy,

- byli to głównie mieszkańcy województw zachodnich (41,2%) oraz Śląska (21,1%), w 62% mieszkańcy dużych miast (powyżej 30 tys. mieszkańców), głównie mężczyźni (67%), w wieku od 25 do 44 roku życia (59%), ze średnim wykształceniem (63%), pracujący (62%) lub nie pracujący (22%),
- środkiem transportu był dla nich najczęściej samochód osobowy (44%), lub też granicę przekraczali oni pieszo albo na rowerze (20,7%),
- długość pobytu - odwiedzających Niemcy na jeden dzień bez noclegu było 22,5%, natomiast 21,5% przyjechało na 2-3 noce, a 35% na ponad 7 nocy. Średnia długość pobytu wynosiła 6 nocy,
- celem wyjazdu do Niemiec były głównie zakupy (32,8%), odwiedziny krewnych i znajomych (26,6%) oraz wypoczynek (22,5%). Interesy stanowiły cel dla 17% przyjeżdżających z Polski,
- organizator - głównie indywidualnie (54,2%), zaproszenie krewnych bądź znajomych stanowiło ok. 14%,
- czas spędzano głównie w mieście (57,2%), a na łonie przyrody tylko 7,2%,
- bazą noclegową było najczęściej mieszkanie rodziny lub znajomych (31,1%) (hotel - 17%)

Czecho-Słowacja

- około 19,2% wszystkich wyjeżdżających za granicę w 1992 roku Polaków odwiedziło Czecho-Słowację,
- byli to głównie mieszkańcy Śląska (30,3%) oraz województw południowych (27,9%), sporo było też mieszkańców województw wschodnich (21,8%) i mieszkańców dużych miast było 54,2%, małych 30,8% a wsi 14,4%, były to osoby w wieku najczęściej od 25 do 34 roku życia (30,4%) ale prawie równie często młodsi, do 24 roku życia (26,2%), ze średnim wykształceniem (63,8%) i relatywnie dużo z wyższym (20,5%), głównie osoby pracujące (58%) ale też sporo nie pracujących i nie uczących się (22,5%),

- środkiem transportu był przede wszystkim samochód osobowy (55,7%) oraz autokar (17,5%),
- długość pobytu - bez noclegu było tu aż 34,7% turystów z Polski, sporo też przyjechało na 2-3 noce (16,4%) lub na ponad 7 nocy (29,3%). Średnia długość pobytu wynosiła ok. 6 nocy a odwiedzających bez noclegu - 10 dni,
- celem podróży do Czecho-Słowacji było dla Polaków głównie dokonanie tam zakupów (49,1%) oraz wypoczynek (33%). Odwiedziny krewnych to cel dla 22,1%, a zwiedzenie kraju lub ciekawych miejsc dla 19,7% odwiedzających,
- organizator - głównie indywidualnie (61,6%) ale też dosyć często z biurem podróży (15,8%) w tym częściej na wycieczkach zbiorowych (11,4%),
- czas spędzano w Czecho-Słowacji głównie w miastach (57,6%), ale też relatywnie często "na łonie przyrody" (10,1%),
- bazą noclegową dla nocujących był najczęściej hotel (30,9%), camping lub mieszkanie rodziny i znajomych (po ok. 18%).

Były ZSRR

- około 7,2% wszystkich wyjeżdżających za granicę w 1992 roku Polaków odwiedziło kraje powstałe z republik byłego ZSRR,
- byli to głównie mieszkańcy województw zachodnich (36%) oraz południowych (20%), w 58% mieszkańcy dużych miast, a w prawie 30% mieszkańcy małych miasteczek i w 12% mieszkańcy wsi, częściej mężczyźni (58,8%), niż kobiety (39%), głównie w wieku od 35 - 44 lat (33%), ze średnim wykształceniem (68,8%), pracujący (46,3%) ale też bardzo często nie pracujący i nie uczący się (40%),
- środkiem transportu w czasie podróży do krajów byłego ZSRR był najczęściej pociąg (44,7%) lub samochód osobowy (42%),

- długość pobytu - wyjeżdżających na jeden dzień bez noclegu był tu znikomy procent (3,8%), najczęściej wyjeżdżano na 4-6 nocy (24,4%) ale podobnie często na inną liczbę nocy. Średnia długość pobytu wynosiła 12 nocy,
- celem głównym podróży były odwiedziny krewnych bądź znajomych (34,9%) oraz zakupy (34,6%), interesy i zwiedzanie były celem wskazywanym podobnie często (po ok. 15%), odwiedzenie kraju pochodzenia to cel dla 5,5% przyjeżdżających,
- organizacja wyjazdu była równie często indywidualna jak i na zaproszenie krewnych bądź znajomych lub z biurem podróży (po ok. 28%),
- czas spędzano głównie w mieście (53,5%), "na łonie przyrody" jedynie 7,5% a najrzadziej na objeździe i wędrownie (1,5%),
- bazą noclegową było głównie mieszkanie rodziny i znajomych (45,8%), oraz hotel (33,6%).

Węgry

- odwiedzający Węgry to głównie mieszkańcy woj. południowych (39,5%) i centrum Polski (16,5%), w większości kobiety (55,6%), były to osoby ze średnim wykształceniem (75,4%), pracujący (53,6%) oraz nie uczący się i nie pracujący (aż 33,1%),
- środek transportu - to głównie autokar (36,3%) oraz samochód osobowy (35,1%),
- długość pobytu - średnio 6 dni,
- główny cel wizyty - to zakupy (aż 8,5%), oraz wypoczynek (43,5%),
- organizator - bardzo często była to wycieczka zorganizowana przez biuro podróży (43,1%),
- czas spędzano głównie w miastach (54,4%),
- baza noclegowa - hotel (32,3%) i camping (26,7%).

Austria

- odwiedzający Austrię byli to głównie mieszkańcy Warszawy i województwa (17,4%), Śląska (15,8%) i woj. wschodniego (15,2%), ludzie młodzi (25-34 lata - 38,6%), bardzo dużo osób z wykształceniem wyższym (42,4%) i średnim (53,3%),
- środek transportu - głównie samochód osobowy (37,5%), autokar (29,9%) oraz samolot (15,8%),
- długość pobytu - średnio 14 nocy, najczęściej od 7 do 14 nocy (43,5%),
- główny cel wizyty: czysto turystyczny - poznanie ciekawych miejsc (41,8%) oraz wypoczynek (40,2%), odwiedziny u krewnych/znajomych oraz interesy (po ok. 15%),
- organizator - indywidualnie 38,6%, wycieczka z biurem podróży (31,5%),
- czas spędzano głównie w miastach (52,2%) oraz na objeździe (14,1%),
- baza noclegowa - głównie hotel (49,0%) i camping (14,8%).

Kraje zachodnio-europejskie

- w tym opracowaniu obejmują: Francję, Szwajcarię, Andorę, W. Brytanię, Irlandię, San Marino i Portugalie,
- odwiedzający te kraje - byli to głównie mieszkańcy Warszawy (22,7%) w wieku od 25 do 44 lat (59,3%), wykształceni (40% z wyższym wykształceniem i 53,5% ze średnim, pracujący (66,5%) ale i relatywnie dużo studentów (10,4%),
- środek transportu - autokar (34,2%) oraz samochód osobowy (31,9%),
- długość pobytu - średnio 20 dni, najczęściej 7-14 nocy (35%) i ponad 14 nocy (42,7%),

- cel wizyty - głównie poznanie ciekawych miejsc, krajów (50,8%), oraz wypoczynek (43,5%), a także wizyta u krewnych, znajomych (23,5%) inne cele rzadziej: zakupy (14,6%), interesy (12,3%), cele religijne (10%),
- organizator - głównie indywidualnie (35,8%) oraz z wycieczką biura podróży (30%), z biurem podróży ale wyjazd indywidualny - 10,8%,
- czas spędzano relatywnie mniej niż gdzie indziej w miastach (31,5%) i częściej w kontakcie z przyrodą (16,9%), na objeździe - zaś 18,8%,
- baza noclegowa - był to najczęściej hotel (29,4%) oraz camping i pole namiotowe (16,1%).

Kraje południowo-europejskie

- w tym opracowaniu obejmują: Grecję, Włochy, Hiszpanię oraz Turcję,
- odwiedzający te kraje to głównie mieszkańcy centrum Polski (20%) Warszawy (12,5%) oraz woj. południowych (15,4%), byli to młodzi ludzie (najczęściej 25-34 lata - 41,7%), wykształceni (63,3% - reprezentowało wykształcenie średnie, 30,8% wykształcenie wyższe), pracujący (61,7%) lub nie (23,8%),
- środek transportu - autor (43,3%) i równie często samochód osobowy i samolot (19,6% i 17,1%),
- cel wizyty - głównie wypoczynek (46,3%), poznanie kraju (41,7%), oraz zakupy (35%),
- organizator - głównie z wycieczką z biura podróży (52%) lub indywidualnie (21,7%),
- czas spędzano głównie w miastach (52,9%),
- baza noclegowa - to najczęściej hotel (49,6%) i camping (13,8%).

Skandynawia

- odwiedzający kraje skandynawskie to głównie mieszkańcy woj. centralnych (29,4%), zachodnich (23,3%) i Warszawy (14,7%) w wieku od 25 do 44 lat

- (63,8%, są to osoby wykształcone (z wykształceniem średnim (49,7%, z wykształceniem wyższym (44,2%) głównie pracujące (66,9%) i relatywnie dużo studiujących (11%),
- środek transportu - to głównie prom (38,7%), oraz samochód (33,7%) oraz samolot (15,3%),
 - cele wizyty - były to głównie odwiedziny u krewnych i znajomych (38%), wypoczynek (34,4%) i poznanie ciekawych miejsc (30,1%), dorywcza praca stanowiła cel dla 20,2% przyjeżdżających, a interesy dla 16%,
 - organizator - indywidualnie (46,6%), na zaproszenie krewnych (21,5%),
 - czas spędzano głównie w miastach (39,3%) oraz w kontakcie z przyrodą (w górach lub nad morzem albo na wsi - 19,6%),
 - baza noclegowa - głównie mieszkanie rodziny bądź znajomych (35,2%), hotel (19%) lub camping (17,6%)

X. PODSUMOWANIE

W 1992 roku nastąpiły, w stosunku do lat ubiegłych, pewne znaczące zmiany w strukturze zagranicznego ruchu wyjazdowego Polaków. Przede wszystkim nastąpił znaczny wzrost (o 41%) liczby wyjazdów Polaków za granicę. Największy przyrost przekroczeń nastąpił na granicy południowej (o 60% w stosunku do 1991 r.) oraz zachodniej (o ok. 36% w stosunku do 1991 roku). Przy czym szczyt wyjazdów przypadł na miesiące letnie i grudzień. Najczęściej odwiedzanym krajem były Niemcy (40% wszystkich wyjazdów), a następnie Czecho-Słowacja (20% wyjazdów) i kraje byłego ZSRR (z liczbą wyjazdów na podobnym poziomie co w 1991 roku). Z pozostałych krajów stosunkowo licznie odwiedzano Węgry, Austrię, Francję, Holandię. Wyjazdy do innych krajów stanowiły mniejszy procent.

Pełna swoboda przekraczania granicy polsko-niemieckiej i polsko-czesko-słowackiej, zaowocowała dużym ruchem przygranicznym i co za tym idzie, wysokim odsetkiem w badanej populacji tzw. podróżnych jednodniowych, czyli osób, które nie nocowały w odwiedzanym kraju (wzrost z 10% w 1991 do 34% w 1992 r.).

W 1992 roku wydłużył się pobyt Polaków za granicą, średnio do 10 spędzonych tam noclegów (7 dni w 1991 roku).

Zmieniły się też cele podróży zagranicznych. Dominujące stały się jako cel wyjazdu zakupy (39%-wzrost o 18% w stosunku do 1991 roku). Na drugim miejscu była wizyta u krewnych bądź znajomych (26% a 30% w 1991) a dalej wypoczynek (26%). W 1992 roku wzrósł odsetek osób wyjeżdżających w interesach (21%) a spadł wyjeżdżających w celach zwiedzenia i poznania nowych miejsc (18,6%).

W 1992 roku wzrosła też o 10% w stosunku do 1991 liczba wyjazdów organizowanych przez Polaków indywidualnie (52,1%) a zmalała liczba wyjazdów organizowanych przez biura podróży (z 28,8% na 20,1%).

Najmniej zmian zanotowano w zakresie bazy noclegowej - w 1992 roku bazą dla polskich podróżnych było najczęściej mieszkanie rodziny lub znajomych (30%) bądź hotel (27%).

Wyjeżdżający w 1992 roku za granicę Polacy spędzali swój czas głównie w miastach (blisko 60% a 53,5% w 1991 r.). Zanotowano znaczny spadek (o 16%) formy objazdowej i wędrowniczej wyjazdów (4,8%).

Polacy wyjeżdżający w 1992 roku za granicę byli w większości ludźmi młodymi, połowa z nich nie przekroczyła 34 roku życia, a blisko 80% nie przekroczyło 44 roku życia. Byli to głównie mieszkańcy dużych miast (57,1%), pracujący na stałe (60%), ale też sporo nie pracujących i nie uczących się (25,8%). Studenci i uczniowie podróżowali dosyć rzadko (po ok. 7%).

Na koniec warto nadmienić, iż prezentowane badania nie mogły przynieść pełnych wyników reprezentatywnych dla całego roku, ze względu na okrojone środki i zrezygnowanie z kilku tur badań w ciągu roku. Także zachwiane proporcje w rozkładzie próby na poszczególnych granicach spowodowały obarczenie (uzyskanych za pomocą szacunków) - danych, prawdopodobnie większym błędem niż to było możliwe w innych warunkach. Mamy nadzieję, iż w 1993 roku unikniemy podobnych trudności.

BIBLIOTEKA IT
Archiwum Prac
Naukowo-Badawczych

SPIS TABEL

1. Struktura badanej próby w 1992 roku wg tur badań
2. Struktura wieku wyjeżdżających za granicę w 1992 roku
3. Struktura badanej populacji wg wieku w poszczególnych turach badań
4. Struktura badanej populacji, wg stałego zajęcia w poszczególnych turach badań
5. Struktura badanej populacji, wg miejsca zamieszkania, w poszczególnych turach badań
6. Środek transportu w czasie podróży zagranicznej w 1992 roku
7. Liczba zagranicznych podróży Polaków, wg przekroczeń granicy
8. Zagraniczne wyjazdy Polaków, wg kierunków wyjazdów (1990-92)
9. Kierunki wyjazdów Polaków w 1992 roku (liczba przekroczeń granicy)
10. Wyjazdy zagraniczne Polaków, wg typów przejść
11. Sezonowość zagranicznych wyjazdów Polaków w 1992 roku
12. Struktura wyjazdów w 1991 i 1992 roku wg krajów docelowych
- 12.1. Zagraniczne wyjazdy Polaków w 1992 roku wg dominujących krajów
13. Cele podróży zagranicznych Polaków w 1991 i 1992 roku
- 13.1. Cele zagranicznych podróży Polaków w 1992 roku w wybranych krajach
14. Cele zagranicznych podróży Polaków w 1992 r. wg tur badań
15. Długość pobytu za granicą wg liczby noclegów
16. Długość pobytu za granicą w 1992 roku
17. Długość pobytu Polaków za granicą w 1992 roku w wybranych krajach
18. Forma organizacyjna podróży zagranicznych w 1992 r.
19. Forma organizacyjna zagranicznych wyjazdów Polaków w 1992 roku wg tur badań
20. Forma organizacyjna zagranicznych wyjazdów Polaków w 1992 roku wg dominujących krajów
21. Wyjeżdżający za granicę w 1992 roku za pośrednictwem biura podróży
22. Wyjazdy Polaków za granicę w 1992 roku, zorganizowane za pośrednictwem biura podróży.

23. Baza noclegowa w czasie podróży zagranicznych w 1992 roku
24. Baza noclegowa w czasie zagranicznych podróży Polaków w 1992 roku wg wybranych krajów
25. Dominujący sposób spędzania czasu za granicą w 1992 roku.

A N E K S

1. Szczegółowa charakterystyka wyjazdów zagranicznych w 1992 roku według celów wyjazdów
2. Cele zagranicznych podróży Polaków w 1992 roku według wybranych krajów
3. Długość pobytu za granicą w 1992 r. wg liczby noclegów w wybranych krajach
4. Forma organizacyjna zagranicznych wyjazdów Polaków w 1992 r. wg wybranych krajów
5. Forma organizacyjna wyjazdów w 1992 r. - szczegółowa charakterystyka
6. Dominujący sposób spędzania czasu za granicą przez Polaków w 1992 roku, wg wybranych krajów.

A N E K S

TABELA 1. Szczegółowa charakterystyka wyjazdów zagranicznych w 1992 r. wg celów (w procentach)

DANE O WYJEŹDZIE	C E L E W Y J A Z D Ó W					
	Krewni 26,1%	Turyst. 42,9%	Interes 21,3%	Zakupy/praca 45,8%	Kraj pochodz. 1,6%	Inne cele 11,5%
	1	2	3	4	5	6
wojew. z którego pochodzi						
centrum	12,4	14,0	14,4	7,9	13,2	11,7
południe	14,4	15,0	12,4	14,2	27,9	15,9
Śląsk	21,3	16,9	22,6	20,4	10,3	19,0
Warszawa	6,4	9,7	11,8	3,9	8,8	8,7
wschód	10,9	10,5	8,1	7,5	2,9	5,8
brak danych	14,0	16,8	8,7	17,2	17,7	11,5
zachód	20,6	17,1	22,1	28,9	19,2	27,4
ile nocy spędził za granicą	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
nie nocował	19,5	20,5	22,0	48,9	8,8	26,6
jedną	8,8	8,0	6,7	9,2	7,4	7,9
2- 3	15,6	9,8	22,3	9,0	8,8	13,1
4 - 6	16,0	10,4	14,5	9,4	25,0	12,9
7 - 14	18,9	27,6	14,0	9,3	29,4	13,7
ponad 14	21,2	23,7	20,5	14,2	20,6	25,8
organizator	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
brak danych	8,2	7,6	6,2	5,0	8,8	9,7
biuro	12,8	32,8	11,6	19,3	22,1	22,0
instytucja	3,3	4,9	33,0	4,3	11,8	15,0
zaproszenie krewnych	38,8	10,7	5,4	7,7	33,8	8,9
indywidualnie	36,9	44,0	43,8	63,7	23,5	44,4
jak spędził czas	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
brak danych	20,0	23,0	13,4	15,9	20,6	24,1
miasta	57,2	44,5	58,6	66,4	44,1	46,1
przyroda	7,1	17,2	2,3	2,9	10,3	6,5
objazd	2,8	7,3	7,2	2,6	5,9	3,6
inne	12,9	8,0	18,5	12,2	19,1	19,4
baza noclegowa	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
brak danych	28,4	30,8	28,1	52,6	27,9	38,9
hotel itp	6,5	20,8	31,4	11,3	11,8	14,7
camping	2,9	15,7	3,7	6,0	1,5	7,9
pokój, pensjonat	6,0	10,7	6,4	5,6	11,8	10,1
rodz, znaj.	53,5	14,5	9,7	10,9	44,1	12,5
inne	2,7	7,5	20,7	13,6	2,9	15,9
	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

c.d. Tab. 1.

DANE O WYJEŹDŻAJĄCYM	C E L E W Y J A Z D Ó W					
	1	2	3	4	5	6
Wiek						
brak danych	1,7	1,2	0,9	1,1	2,9	0,6
do 24	16,3	26,8	10,0	20,2	17,6	25,4
25-34	30,1	32,8	26,9	32,8	14,8	27,0
35-44	28,1	25,7	39,8	28,9	20,6	25,4
45 +	23,8	13,5	22,4	17,0	44,1	21,6
	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Wykształcenie						
brak danych	2,0	1,8	,9	1,5	1,5	1,2
wyższe	16,2	21,9	34,6	12,4	26,5	19,0
średnie	67,5	67,3	54,6	69,4	52,9	63,1
podstawowe	14,3	9,0	9,9	16,7	19,1	16,7
	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Stan zaw.						
brak danych	2,8	2,4	1,6	1,9	2,9	2,4
pracuje	53,7	54,6	77,1	51,3	38,2	51,4
uczy się	7,0	9,4	2,4	7,8	8,8	11,1
studiuje	6,9	11,2	3,2	6,8	10,3	9,3
nie	29,6	22,4	15,7	32,2	39,8	25,8
	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Mieszka						
brak danych	1,6	0,8	0,2	0,8	4,4	0,8
duże miasto	56,5	61,7	69,3	48,5	50,0	60,5
małe miasto	27,8	27,8	24,3	34,6	29,4	27,6
wieś	14,1	9,7	6,2	16,1	16,2	11,1
	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Płeć						
brak danych	2,0	1,8	0,5	1,7	1,5	1,8
Kobiety	45,2	44,1	19,7	41,9	52,9	38,5
Mężczyźni	52,8	54,1	79,8	56,4	45,6	59,7
	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Odsetki w kolumnach poziomych nie sumują się do 100,0 ponieważ część osób wyjeżdżała w kilku różnych celach.

TABELA 2. Cele zagranicznych podróży Polaków w 1992 roku według wybranych krajów
(w procentach)

Lp.	Kraj Cel	Niemcy N=1221	b. ZSRR N=602	Czecho-Słowa- cja N=542	Węgry N=248	Austria N=184	Zach. Europ. N=260	Płdn.europ. N=240	Skandynawia N=163
1.	Wizyta u krewnych/ /znajomych	26,6	51,8	22,1	21,8	14,7	23,5	15,0	38,0
2.	Wypoczynek, rozrywka	22,5	34,9	33,0	43,5	40,2	43,5	46,3	34,4
3.	Poznanie ciekawych miejsc	15,3	15,1	19,7	27,0	41,8	50,8	41,7	30,1
4.	Odwiedzenie kraju pochodzenia	1,6	5,5	1,1	0,8	0,5	1,9	1,7	1,8
5.	Motywy religijne	0,8	3,0	2,0	3,2	1,6	10,0	7,1	-
6.	Zakupy	32,8	34,6	49,1	58,5	8,7	14,6	35,0	9,2
7.	Dorywcza praca	10,8	2,5	3,9	5,6	8,2	10,8	4,6	20,2
8.	Interesy	17,0	15,8	9,8	9,3	15,8	12,3	8,3	16,0
9.	Udział w konferen- cjach, targach	2,8	0,7	1,1	1,6	1,6	2,7	4,2	4,3
10.	Inne służbowe	7,2	5,6	6,8	4,0	12,0	8,5	6,7	8,6
11.	Hobby	3,3	2,3	5,0	4,4	2,7	3,1	4,2	2,5
12.	Inne	10,9	7,3	5,4	5,6	6,0	13,8	8,3	12,3

Odsetki przewyższają 100% gdyż część osób wyjeżdżała w kilku różnych celach

TABELA 3. Długość pobytu za granicą w 1992 r. wg liczby noclegów w wybranych krajach
(w procentach)

Lp.	Kraj	1 nocleg	2-3 noclegi	4-6 noclegów	7-14 noclegów	ponad 14 noc- legów (do 3 miesiący)	bez	Razem
1.	Niemcy N=1221	11,5	21,5	9,4	17,2	17,9	22,5	100,0
2.	b.ZSRR N=602	13,3	17,9	24,4	20,9	20,9	3,9	100,0
3.	Czecho-Słowacja N=542	9,8	16,4	9,8	13,8	15,5	34,7	100,0
4.	Węgry N=248	22,2	12,9	20,6	15,3	22,6	6,4	100,0
5.	Austria N=184	1,1	12,0	9,8	43,5	28,2	5,4	100,0
6.	Zach.europejskie N=260	-	3,9	14,2	35,0	42,7	4,2	100,0
7.	Pd.europejskie N=240	0,8	5,8	7,9	48,4	35,4	1,7	100,0
8.	Skandynawia N=163	1,2	6,1	9,8	36,4	44,2	2,5	100,0

TABELA 4. Forma organizacyjna zagranicznych wyjazdów Polaków w 1992 r. wg wybranych krajów
(w procentach)

Lp.	Kraj	O R G A N I Z A T O R					
		biuro podróży	prywatne zaproszenie	instytucja	indywidualnie	brak danych	Razem
1.	Niemcy N=1221	14,4	13,9	13,3	54,2	4,2	100,0
2.	b. ZSRR N=602	28,2	27,4	9,2	27,2	8,0	100,0
3.	Czecho-Słowacja N=542	15,8	6,3	8,7	61,6	7,6	100,0
4.	Węgry N=248	49,1	5,7	5,2	26,2	13,8	100,0
5.	Austria N=184	34,2	6,5	14,7	38,6	6,0	100,0
6.	Zach.europejskie N=260	40,8	10,0	6,9	35,8	6,5	100,0
7.	Połudn.-europejskie N=240	59,1	4,6	7,1	21,7	7,5	100,0
8.	Skandynawia N=163	10,4	21,5	18,4	46,6	3,1	100,0

TABELA 5. Forma organizacyjna wyjazdów w 1992 roku -
- szczegółowa charakterystyka (w %)

	O R G A N I Z A T O R			
	biuro podróży	instytucja	zaproszenie krewnych	indywidualnie
1	2	3	4	5
województwo				
centrum	10,3	14,5	14,3	10,0
południe	21,5	8,2	16,2	12,0
Śląsk	7,1	22,7	21,2	25,3
Warszawa	11,1	11,6	9,2	4,4
wschód	13,7	7,7	6,1	5,8
brak danych	23,3	8,6	14,3	13,4
zachód	13,0	26,7	18,7	29,1
	100,0	100,0	100,0	100,0
ile nocy				
nie noc.	13,4	16,1	14,1	51,1
jeden	13,7	9,4	6,3	7,4
2-3	14,0	23,9	13,7	12,1
4-6	17,7	13,0	19,2	7,2
7-14	28,6	15,4	24,2	10,1
ponad 14	12,6	22,2	22,5	12,1
	100,0	100,0	100,0	100,0
jak spędził czas				
brak danych	13,7	7,0	14,1	11,5
miasta	60,7	58,6	56,5	62,8
przyroda	12,1	5,3	9,0	6,5
objazd	6,5	9,6	3,8	3,4
inne	7,0	19,5	16,6	15,8
	100,0	100,0	100,0	100,0
noclegi				
brak danych	19,3	16,9	20,5	51,0

c.d. Tab. 5.

1	2	3	4	5
hotel itp.	40,1	37,1	1,9	8,2
camping	8,5	2,4	4,2	9,3
pokój, pensjonat	12,5	13,0	5,3	4,9
rodzina, znajomi	9,8	6,0	64,3	13,7
inne	9,8	24,6	3,8	12,9
Płeć	100,0	100,0	100,0	100,0
brak danych	1,0	0,5	1,9	1,7
kobiety	50,8	25,8	43,7	34,3
mężczyźni	48,2	73,7	54,4	64,0
Wiek	100,0	100,0	100,0	100,0
brak danych	1,4	1,1	1,1	0,9
do 24	18,3	19,3	17,0	20,0
25-34	31,9	25,1	28,1	30,4
35-44	30,0	32,8	29,0	29,7
45 +	18,4	21,7	24,8	19,0
Wykształcenie	100,0	100,0	100,0	100,0
brak danych	1,2	1,0	1,5	1,7
wyższe	24,0	34,2	17,0	16,1
średnie	65,3	53,0	66,4	66,0
podstawowe	9,5	11,8	15,1	16,2
stan zawodowy	100,0	100,0	100,0	100,0
brak danych	2,9	0,8	2,3	1,2
pracuje	57,4	71,3	49,2	58,2
uczy się	6,2	9,4	6,9	7,0
studiuje	6,2	6,7	7,6	7,0
nie pracuje i nie uczy się	27,3	11,8	34,0	26,6
	100,0	100,0	100,0	100,0

c.d. Tab. 5

1	2	3	4	5
mieszka w:				
brak danych	0,4	0,3	1,2	0,6
duże miasto	59,1	68,4	56,1	54,1
małe miasto	28,0	24,6	28,6	33,0
wieś	12,5	6,7	14,1	12,3
100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

TABELA 6. Dominujący sposób spędzania czasu za granicą przez Polaków w 1992 roku,
wg wybranych krajów (w procentach)

Lp.	Kraj	Sposób spędzania czasu					
		w mieście	na łonie przyrody ^{x/}	objeżdżając i wędrując ^{xx/}	inne	brak danych	Razem
1.	Niemcy N=1221	57,2	7,2	7,7	16,5	11,4	100,0
2.	b. ZSRR N=602	53,5	7,5	1,5	16,4	21,1	100,0
3.	Czecho-Słowacja N=542	57,6	10,1	3,9	13,5	14,9	100,0
4.	Węgry N=248	54,4	8,1	7,3	9,2	21,0	100,0
5.	Austria N=184	52,2	8,2	14,1	5,4	20,1	100,0
6.	Zach.europejskie N=260	31,5	16,9	18,8	8,1	24,7	100,0
7.	Połudn.europ. N=240	52,9	9,2	7,1	6,3	24,0	100,0
8.	Skandynawia N=163	39,3	19,6	9,8	14,7	16,6	100,0

x/ "na łonie przyrody" obejmuje: pobyt nad morzem, odpoczynek (rekreacja w górach, pobyt na wsi

xx/ "objeżdżając i wędrując" - tzn. objeżdżając wybrane regiony autokarem, samochodem itp., lub wędrując pieszo, na rowerze kajaku itp.

INSTYTUT TURYSTYKI
Warszawa, ul. Merliniego 9a

PROSIMY NIE WYPEŁNIAĆ, WYPEŁNI ANKIETER

A. Nazwa przejścia granicznego

B. Rodzaj transportu:

1. samolot,
2. samochód osobowy,
3. samochód ciężarowy, bagażówka,
4. pociąg,
5. prom/statek (bez samochodu),
6. autokar,
7. pieszo, rower.

C. Dzień:

Miesiąc:

Drogi Turysto,

Instytut Turystyki prowadzi anonimowe badania dotyczące wyjazdów osób zamieszkałych na stałe w Polsce. Prosimy o poświęcenie chwili czasu, wypełnienie poniższej ankiety i oddanie jej ankieterowi.

1. Czy posiada Pan/Pani polski paszport (polskie obywatelstwo)?

TAK

NIE

2. Na stałe mieszka Pan/Pani w (województwo lub kraj):

3. Ile noclegów spędził(a) Pan/Pani poza Polską?

4. Proszę wymienić według liczby noclegów (długości pobytu) kraje, które Pan/Pani odwiedził(a):

	Kraj	Liczba noclegów
1.		
2.		
3.		
4.	Inne kraje	

5. Jakie były cele tego wyjazdu?

☐	1) wizyta u krewnych/znajomych,
☐	2) wypoczynek, rozrywka,
☐	3) poznanie ciekawych miejsc, krajów itp.,
☐	4) odwiedzić miejsc, kraju, z którego pochodzę,
☐	5) motywy religijne,
☐	6) zakupy,
☐	7) dorywcza praca,
☐	8) załatwianie interesów,
☐	9) udział w konferencjach, targach, kongresach,
☐	10) inne cele zawodowe i służbowe,
☐	11) realizacja hobby, udział w imprezach sportowych,
☐	12) inne cele.

6. Czy z Polski wyjechał(a) Pan/Pani:

☐	1) z wycieczką zorganizowaną przez biuro podróży itp.,
☐	2) zbiorowo, za pośrednictwem instytucji,
☐	3) indywidualnie, lecz za pośrednictwem biura podróży,
☐	4) indywidualnie, na zaproszenie instytucji zagranicznej,
☐	5) indywidualnie, na zaproszenie krewnych/znajomych
☐	6) indywidualnie, bez pośredników.

7. W czasie wyjazdu większość dni spędził(a) Pan/Pani:

☐	1) na pobycie w mieście,
☐	2) na pobycie nad morzem,
☐	3) na odpoczynku/rekreacji w górach,
☐	4) na pobycie na łonie przyrody,
☐	5) na wsi,
☐	6) objeżdżając wybrane regiony autokarem, samochodem itp.,
☐	7) wędrując pieszo, na rowerze, kajaku itp.,
☐	8) w inny sposób.

8. Czy w czasie wyjazdu korzystał(a) Pan/Pani głównie z:

☐	1) hoteli,
☐	2) campingów i pól namiotowych,
☐	3) kwater prywatnych i pensjonatów,
☐	4) mieszkań rodziny lub znajomych,
☐	5) innych noclegów.

PROSIMY JESZCZE O KILKA DANYCH OSOBISTYCH

9. Płeć:

☐	1) kobieta,
☐	2) mężczyzna.

10. Wiek:

☐	1) do 24 lat,
☐	2) 25-34 lata,
☐	3) 35-44 lata,
☐	4) 45-54 lata,
☐	5) 55-64 lata,
☐	6) 65 i więcej lat.

11. Wykształcenie:

☐	1) wyższe,
☐	2) średnie,
☐	3) podstawowe.

12. Czy Pan/Pani:

☐	1) pracuje na stałe,
☐	2) uczy się w szkole,
☐	3) studiuje,
☐	4) nie uczy się i nie pracuje.

13. Czy Pan/Pani mieszka na stałe:

☐	1) w dużym mieście (powyżej 30 tys. mieszkańców),
☐	2) w małym mieście,
☐	3) na wsi.

BIBLIOTEKA IT
Archiwum Prac
Naukowe-Badawczych

DZIĘKUJEMY ZA POMOC